

Ο Κ. ΝΟΜΑΡΧΗΣ ΓΙΑ ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ

Ο Διευθυντής μας επισκέφθηκε τον κ. Νομάρχη και είχε μακρά συνομιλία για τα θέματα που απασχολούν το Ζαγόρι.

Μερικά από τα θέματα που αναφέρθηκαν ακολουθούν:

ΕΡΩΤΗΣΗ: Κύριε Νομάρχα, θα θέλαμε να μας πείτε ποια η γνώμη σας για το Ζαγόρι, που αποτελεί για τη χώρα μιας προνομίουχο περιοχή.

Έχει συμπεριληφθεί κατ'επανάληψη σε αναπτυξιακά προγράμματα (χωρίς ποτέ σχεδόν να πραγματοποιηθούν), έχει επίσημα χαρακτηριστεί χώρος «εξόχου φυσικού κάλλους» και «παρα-

προκαλέσει το ενδιαφέρον της πολιτείας.

Η σύνταξη ολοκληρωμένων μελετών ανάπτυξης (Μελέτη αξιοποίησης βοσκοτόπων περιοχής Τύμφης, πρόγραμμα πολυδραστηριότητας Ζαγορίου, Πρόγραμμα πιλότος, Αγροτουρισμός) δείχνουν έμπρακτα το ενδιαφέρον της Πολιτείας για μια ολοκληρωμένη και πολύπλευρη ανάπτυξη της περιοχής.

Παρά το γεγονός ότι οι μελέτες αυτές δεν έχουν ενταχθεί σε κάποιο εξειδικευμένο πρόγραμμα ανάπτυξης (για το σύνολο των δραστηριοτήτων) εν τούτοις μέχρι σήμε-

ρασιικών οδικών αξόνων της περιοχής προς Βοθούσια, προς Λάιστα, η σύνδεση της περιοχής με το Καλπάκι (δρόμος Κάτω Πεδινά - Καλπάκι), η ένωση του Ζαγοριού (δρόμος Μακρίνο - Ελατοχώρι, δρόμος Λεπτοκαρυά - Δόλιανη, Ασπράγγελοι - Ανθρακίτης), η ένωση με επαρχία Κόνιτσας (δρόμος Βρυσοχώρι - Παλαριοσέλι). Συνολικά την περίοδο 1985 - 88 διατέθηκαν πιστώσεις ύψους 472 εκατ. δρχ. περίπου. Βλέπε σχετικό πίνακα στη σελίδα...

6. Στον τομέα της ύδρευσης σημειώνονται οι χρηματοδοτήσεις μέσω του προγράμματος πιλότος (ύψους 23,5 εκατ. δρχ.) καθώς και η ένταξη στα Μεσογειακά ολοκληρωμένα προγράμματα του βασικού έργου του Συνδέσμου Δυτικού Ζαγορίου (προϋπ) σμού 200 εκατ. δρχ.) καθώς και των εσωτερικών δικτύων των Κοινοτήτων Βίτσας - Μονοδενδρίου (προϋπ) σμού 23 εκατ. δρχ.).

Στον τομέα αυτό δεν υπολογίζονται οι επί μέρους χρηματοδοτήσεις στις υπόλοιπες Κοινότητες για έργα ύδρευσης μικρότερου προϋπολογισμού δαπάνης.

γ. Στον τομέα των επενδύσεων, έχουν μέχρι σήμερα ενταχθεί 21 επενδύσεις, συνολικού ύψους 778 περίπου εκατ. δρχ. κύρια τουριστικής ανάπτυξης και επενδύσεις στον πρωτογενή τομέα (γεωργοκτηνοτροφία).

δ. Στον τομέα της δασικής αξιοποίησης, σημειώνον-

ται σε χρηματοδοτήσεις μέσω του Υπ. Γεωργίας, τόσο για τα δημόσια όσο και τα Κοινοτικά δασικά συμπλέγματα, που αποτελούν τη σημαντικότερη πηγή απασχόλησης ου εργατικού δυναμικού της περιοχής καθώς και την κύρια πηγή εσόδων των δασοκτημιόνων Κοινοτήτων.

ε. Στον τομέα της τουριστικής ανάπτυξης, πέραν των επενδύσεων του Ν. 1262/82, σημειώνεται και η εφαρμογή του προγράμματος Αγροτουρισμού από το Υπ. Γεωργίας (έγιναν από την Υπηρεσία αυτή 70 δωμάτια οικιών και 11 ξενώνων με πίστωση 21 εκατ. δρχ. για ενοικίαση) καθώς και η δημιουργία του Εθνικού Δρυμού Βίκου - Αώου και η προσπάθεια διατήρησης της πολιτιστικής κληρονομιάς (για επισκευές - συντηρήσεις παραδοσιακών κτισμάτων, μνημείων κλπ.).

Συνεπώς ελπίζουμε πολύπλευρες επεμβάσεις με σημαντικές χρηματοδοτήσεις στους κυριότερους τομείς και φυσικά είναι άδικος ο χαρακτηρισμός για το ότι δεν έχουν γίνει αξιόλογα έργα υποδομής.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Ο χώρος προσφέρεται για τουριστική ανάπτυξη με τους οικισμούς του, τα μοναστήρια, τα γεφύρια, τις φλιουροκαπνισμένες εκκλησίες, τα πανύψηλα δάση, τα ορμητικά πεντακάθαρα ποτάμια κλπ.

Σε συνδυασμό με την του-

Συνέχεια στη σελίδα 92

Η MOMA στην ανάπτυξη του Ζαγοριού

δοσιακά διατηρητέος», οι δε φυσικές καλλονές και οι πολιτιστικοί του θησαυροί είναι από τις μοναδικές στον ελληνικό χώρο. Απώδειξη των παραπάνω είναι ότι, ο χώρος προβάλλεται κατ'επανάληψη από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης.

Παρά ταύτα δεν δόθηκε η επιβαλλόμενη προσιότητα από την πολιτεία και μέχρι σήμερα δεν έχουν γίνει αξιόλογα έργα υποδομής.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Η περιοχή Ζαγορίου με τις φυσικές καλλονές, τους πολιτιστικούς θησαυρούς και τις σημαντικές προοπτικές ανάπτυξης (γεωργοκτηνοτροφική, δασική, τουριστική ανάπτυξη) έχει ήδη από καιρού

ρα έχουν πραγματοποιηθεί σημαντικά βήματα υλοποίησης των μελετών αυτών.

1ο. Στον τομέα της αξιοποίησης των βοσκοτόπων έχουν ήδη εκτελεστεί έργα αξίας 61,4 εκ. δρχ. με το πρόγραμμα πιλότος την περίοδο 1984-85 και ήδη βρίσκονται σε εξέλιξη έργα αξίας 36,3 εκατ. δρχ. σε (15) κοινότητες με το πρόγραμμα των 22 Νομών που χρηματοδοτήθηκαν το 1987.

2ο. Στον τομέα των βασικών έργων υποδομής, τονίζονται:

α. Η κατά προτεραιότητα χρηματοδότηση από το Νομαρχιακό πρόγραμμα των

Προσφορές

για το Ηρώο της

Ζαγορίδας γυναίκας

• ΕΝΩΣΗ ΑΠΟΔΗΜΩΝ ΕΛΛΗΝΟΤΟΠΟΥ 25.000

• ΜΑΡΙΑΝΘΗ ΤΣΕΤΣΗ 5.000

ΔΙΟΡΘΩΣΗ

• Η προσφορά του κ. Αθανασίου Μιχ. Βουλόδημου 10.000 δόθηκε εις μνήμη της μητέρας του Γλυκερίας

ΤΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

τού εκδότη

Τα οικονομικά μας

Ο προϋπολογισμός δαπανών του περιοδικού μας για ένα χρόνο, που δημοσιεύσαμε στο φύλλο του Μαΐου 1988, ανέρχεται στο ποσό των 1.740.000 δραχμών. Για την κάλυψή τους οι εισπράξεις μας από το Μάιο του 1987 μέχρι και τον Απρίλιο του 1988 (12 μήνες), όπως φαίνονται στον παρακάτω πίνακα ανήλθαν στο ποσό των 1.495.100 δραχμών (το ποσό βγαίνει αν θρούσετε τις στήλες ΤΙΜΗΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΙΣΦΟΡΩΝ), στο ποσό αυτό συμπεριλαμβάνονται και παλιές οφειλές, που αναγκαστήκαμε να ζητήσουμε από όσους αναγνώστες μας, είχαν αμειλίξει να τις στείλουν.

ΜΗΝΑΣ	ΤΙΜΗΤΙΚΗ	ΕΙΣΦΟΡΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ
Μάιος	86.000	45.450	131.450
Ιούνιος	80.450	56.300	136.750
Ιούλιος - Αύγουστος	68.300	66.600	134.900
Σεπτέμβριος	42.100	61.500	103.600
Οκτώβριος	43.400	58.500	101.900
Νοέμβριος	29.000	25.500	54.500
Δεκέμβριος	68.000	86.500	154.500
Ιανουάριος	54.500	86.500	141.000
Φεβρουάριος	76.000	79.500	155.500
Μάρτιος	137.000	80.000	217.000
Απρίλιος	90.500	173.500	164.000
	=====		1.495.100

Το άνοιγμα από 250.000 δραχ. περίπου καλύψαμε περιόπτοντας τις δαπάνες, σε βάρος βέβαια της εμφάνισης του περιοδικού, και με δάνειο από άλλο λογαριασμό 141.000 δραχμών.

Είχαμε προβλέψει αισιόδοξα ότι, οι αναγνώστες μας θα κατανόησαν το οικονομικό μας πρόβλημα και ο χρόνος μας ειδικαίωσε. Για την κάλυψη της μικρής αυτής διαφοράς, παρακαλούμε όσους από τους αναγνώστες μας στέλνουν 1.000 δραχμές, αν έχουν τη δυνατότητα, τις δίνουν 1.200. Έτσι το περιοδικό μας θα συνεχίσει απρόσκοπτα την έκδοσή του.

Οι αδυναμίες μας

Η δεύτερη αδυναμία του περιοδικού μας, μετά τις Ειδήσεις και τα Κοινωνικά (δεν μπορούμε να καλύψουμε κοινωνικά όλα τα χωριά μας), είναι τα λάθη στα κείμενα. Αδυναμία που δεν μπορούσαμε να καλύψουμε, ούτε θα το πετύχαμε παρά τις προσπάθειες, από έλλειψη ειδικευμένου διορθωτού.

Ούτε σε εφημερίδες μεγάλης κυκλοφορίας και κύρους, όπως θα το έχετε διαπιστώσει, τα λάθη λείπουν, πολλές φορές μάλιστα είναι τόσο χαρακτηριστικά, ώστε οι δημοσιογράφοι τα δικαιολογούν ότι οφείλονται στο «δαίμονα του τυπογραφείου». Για να το διασκεδάσουμε θα αναφέρουμε ένα χαρακτηριστικό. Μια από τις εγκυρότερες εφημερίδες των Αθηνών, δημοσίευσε το χαριζόμενο γεγονός του γάμου αντιπλοτευσμένου πολιτικού, στον οποίο χοροστάτησε ο Αρχιεπίσκοπος. Έγραψε λοιπόν «χθες... έγινε ο γάμος του... με την... χοροπηδούντος αντί χοροστατούντος του μακαριωτάτου». Άντε να πείσεις το γαμπρό ότι δεν έγινε σκόπιμα.

Αναφέρουμε τα παραπάνω, ύστερα από πολυσέλιδη επιστολή του συνεργάτη μας κ. Στέφανου Χρ. Τζούφη, που διαμαρτύρεται δίκαια, γιατί στην εργασία του «Στέργιος Δημ. Δούβλης» (δες προηγούμενο φύλλο μας) παρουσιά-

σθηκαν λάθη και με την ευθυμία που τον διακρίνει, θέλει σε ότι οι αναγνώστες θα υποθέσουν ότι οφείλονται στον ίδιο.

Αλλά για να μην τα ρίχνουμε όλα στο «δαίμονα» πρέπει να πούμε την αλήθεια. Δεν φταίει πάντα ο «δαίμονας» πρώτη από τις βασικότερες αιτίες για τα λάθη που παρουσιάζονται είναι ο τρόπος γραφής των συνεργατών μας και του φίλου Στέφανου. Μπορεί οι συνεργάτες να πιστεύουν ότι το κείμενό τους είναι καθαρογραμμένο, ο λινοτύπος έχει αντίθετη γνώμη όταν το κείμενό τους παρουσιάζει προβλήματα, (μικρή απόσταση μεταξύ των γραμμών, μικρά γράμματα, ιδιόρρυθμες καλλιγραφίες, όπως το κείμενο του κ. Τζούφη, λέξεις δυσανάγνωστες, γράψιμο στις δύο όψεις του φύλλου κ.ά.) και πιάνει τη λέξη διαφορετικά, όπως π.χ. Καλλιτσούνακη τον έγραψε Καλλιτσουγιαννάκη, τη Γενική Διοίκηση (Ηλεκτρονική) την παρουσίασε σα Γενική Διεύθυνση και του Κουτσουκαριού τόκανε Τσουκαριού. Στη μεταφορά όμως της συνέχειας σε άλλη σελίδα που ο αξέχαστος Στέργιος έγινε Γεώργιος το λάθος οφείλεται ή στον γραφέα, τούτο το σημειώμα ή στο σελιδοποίη.

Ζητάμε να μας κρίνει με ειλικρίνεια ο αγαπητός Στέφανος και με την ευκαιρία όλοι οι συνεργάτες μας, για τα λάθη που παρουσιάζονται, παρ' όλον ότι κάθε κείμενο ελέγχεται από εκπαιδευτικό, χωρίς όμως την πείρα του διορθωτή. Και εδώ υπάρχει η λύση, η πρώτη είναι αν οι συνεργάτες μας, που μένουν στα Γιάννινα, επισκέπτονται το τυπογραφείο και η δεύτερη τα κείμενα να στέλνονται δακτυλογραφημένα, γιατί πολλές φορές είναι τόσο δυσανάγνωστα, ώστε αναγκάζομε να τα καθαρογράψουμε.

Για να πούμε στο τέλος και «του στραβού το δίκιο» δεν είμαστε δημοσιογράφοι με επαγγελματική πείρα, ερασιτέχνες είμαστε.

Για να βοηθήσουμε τους συνεργάτες μας θα αναφέρουμε τους «χρυσούς κανόνες», που διδάσκονται στις ξένες δημοσιογραφικές σχολές και καθίστανται ιεροί.

Οι αναγνώστες αξιούν από τον γράφοντα να σκεπτόνται καθαρά και υπεύθυνα. Τα κείμενα ν' αρχίζουν με το κύριο θέμα που χρησιμοποιείται σαν «ατμομηχανή» στην οποία προσδένονται τα δευτερεύοντα περιστατικά. Να φράζεται με ρήματα, να αποφεύγεται τα επίθετα και η πολυλογία που παλαιότερα ανθούσε. Να διορθώνεται, να ελεγχτεί, να περικυκλώνεται το κείμενό του. Το παλιό δόγμα «γράφει για να γεμίσουμε» τώρα είναι «κάνει για να χωρέσει» και να μην κουράσουμε τον αναγνώστη.

Γενικότερα οι χρυσοί κανόνες είναι: Σύντομες προτάσεις, σύντομες παραγράφους, θετική γραφή, ζωηρά ελληνικά, σωστές λέξεις, έμφαση στην αυθεντικότητα των πληροφοριών, συμπίκνωση, ακρίβεια, διαύγεια, απενοχλισμός, αντικειμενικότητα. Προς παντός: Μη σπαταλάτε το χρόνο του αναγνώστη.

ΚΙΜΩΝ ΚΥΡΙΑΖΗΣ

Εύθυμη επιαιριότητα

● ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΕΣ αθλές, απροσδόκητες, σημάδεψε η «Μεσημβρινή» και αναδημοσίευσε:

Α.— Επαρχιακή συνάδελφος, αναμειγνύοντας την κοσμική κίνηση με τον ...Μ. Αλέξανδρο, γράφει:

— Ο Μέγας Αλέξανδρος, μετά τη στέψη του, κατήγαγε περιφανείς νύκτες... Χθες θρυσκόταν στην πόλη μας, με την αράδα του σύζυγο και ο αντιδήμαρχος του πα-

ρέθεσε γεύμα σε κοινό κέντρο!..

Β.— Αθηναϊκή εφημερίδα είχε μπλέξει «παραγλωττίσει» 2 μικρές αγγελίες που συνουκίστο και μια μάλλον...μοτοσυκλέτας):

— Για την κόρη μου... επών, ζητώ σύζυγο... Επειδή μεταχειρισμένη, αλλά με καλή κατάσταση και ασφαλή κάριστη. Μπορούν ν' απαντήσουν πάνω της κι οι πα-

τζαμείς...

ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ

ΦΡΙΞΟΥ ΤΖΙΟΒΑ

Από το «Αίμα και Φωφ»

Σαν το παλιό φρόνιμο φίδι στην έρημο πουκάμισο ν' αλλιάξεις των ημερών μας τό 'θαψε η αιθάλη. Ντύσου το φως του αγρού που θάλλει.

Έτσι γαλήνιος, καθώς ο Νώε να υποδεχτείς στην Κιβωτό σου τις εποχές. Μαζί των ίσιων, ό,τι δε μοιάζει κόλαση και μίσος. Σαν το παλιό φρόνιμο φίδι που στη δοκί της αγροικίας κοιμάται και οι φωνές πουλιών ως επιμένουν, τυλίξου στις ημέρες που μας μένουν.

Κόκκινο - μαύρο, μαύρο - κόκκινο, σβουρίζει άστρο φλεγόμενο, η μπέλλα του θανάτου. Μείνε απάραχος σαν πλησιάζει σε γούρνα πλάϊ σου, θα ξεποστάσει.

ΚΙΝΕΖΙΚΗ ΑΚΟΥΑΡΕΛΛΑ

Στου λάφου το αναλόγιο διάβασε των μικρών ανέμων το βιβλίο με τα μεγάλα κεφαλαία της ευδίας. Τα περιθώριά του εικονογραφημένα παρασταίνουν σελήνη κέρνη και μαλακή, εσαυτημένη πάνω από τις κούνιες των ανθών και των νηπιών που χλωροφόρμησε με τη μαλαματένια μάσκα της. Διάβασε πως: σαν τη γλυκιά τη Σαμαρείτιδα μ' ένα σταμνί πορεύεται στον ώμο να φέρει λάδι, σάρκα και γαλήνη αυτή, που για ν' ακούσουμε το θήμα της φραγώθηκε τ' αυτί μας στη σκληρή την πέτρα.

Εφτάσαμε τον οβολό, είναι ναρκί για το πορθημένο και συνοδεύουμε το σύννεφο σφυρίζοντας...

ΠΕΝΤΕ ΝΕΚΡΩΣΙΜΑ ΧΑΪ — ΚΑΪ

Α.

Στο θελουδένιο κάμπο των ματιών θόσκει αναμνήσεις μαύρο σύννεφο.

Β.

Η αγωνία του χεριού που κήκε να κρατηθεί ζητώντας απ' τον ήλιο.

Γ.

Φλούδες ονείρων πτητικές οι άνεμοι σκουπίζουνε στην κλίνη.

Δ.

Οι μουσικές τραβήχτηκαν, οι σιταρήθρες έκλεισαν τα μάτια πετούσε λευκό άγαλμα τυφλό.

Ε.

Σβύσε το παράπονο μιας λάμπας ξεχασμένης τους συλλογισμένους μάτια καρτερεί.

• • •

ΑΝΟΙΞΙΑΤΙΚΗ ΕΠΙΣΚΕΨΗ

Πάτην πάλι με τα κρίνα και με πλήθος πασχαλιές ήρθε κι ήτανε μαθές, κούκλα μέσ' απ' τη θιρίνα.

Κοίτα γλύκα προσώπακι, χείμαρρος χρυσά μαλλιά, μάτια μαύρα σαν ελιά, τριαντάφυλλο χειλάκι;

Εκεί ψηλά στη φυλλωσιά πως τρελάθηκε τ' αφρόνι! και ψηλά σε ακροκλώνι φτερούγισε ως κι η μοναξιά.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΡΕΜΜΥΔΑΣ Πειραιάς 28-3-1988

ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Μυστική πατριωτική οργάνωση, που συστάθηκε την 25 Μαχτίου 1905 στην Αθήνα, κατά το υπόδειγμα της Φιλικής Εταιρείας, από τους Γ. Δούμα, Β. Μελά, Χαρ. Λιάμπη, Περ. Καραπάνου, Χρ. Χρηστοβάσιλ. Μιτ. Πανταζή, Χρ. Χρόνη, Παν. Δαγκλή, Κίτσου Μαλάμου, Γ. Γαγάρη και Ανδρεϊνού Αδέρωφ.

Σκοπός της Εταιρείας ήταν να οργανώσει την άμυνα της Ηπείρου κατά της ξένης προπαγάνδας και την προπαιδευτική του λαού για μελλοντική ένοπλη εξέγερση.

Μέσα σε δύο χρόνια οι Εταίροι ανέρχονταν σε 1.800. Τους πρώτους Εταίρους εφάρμοσε την 16 Ιουνίου 1907, η γιορτή του Αγίου Πνεύματος, στη μνήμη της Παλιουρής ο μετέπειτα αρχιεπίσκοπος Βελλάς και Κονίτης Σπυρίδων (Βλάχος).

Η Η.Ε. λειτουργούσε κατά τρόπο αξιωματιστικό και απέδωσε αποτελέσματα υπεράνω κάθε προσδοκίας. Προμήθευε κρυφά όπλα για τον εξοπλισμό των ομάδων, οργάνωσε ν-

πηρεσία πληροφοριών, κατασκοπείας και διαβιβάσεων, ετοίμασε καταφύγια, ποποθέτησε αξιωματικούς σε επίκαιρα σημεία, ώστε όταν ζητηγόταν ο πόλεμος του 1912 η Ηπειρος δοθήκε ψυχικά και υλικά έτοιμη για τον αγώνα.

Με την κήρυξη του πολέμου η Η.Ε. συγκρότησε 50 αντιστάσια σώματα δύναμης 3.000 ανδρών, τα οποία κάλυπταν τις διαταγές του τότε υπολοχαγού του μηχανικού Δ. Μπατάση αποτελούσαν την αριστοτέλη πλαγιοναυτική του στρατού κατά των Αλβανών Τσαμλιδών.

Ο ανταρτοπόλεμος είχε αρχίσει το 1908, με οργάνωση των Ανταρτικών Σωματιών των απεσταλμένων της Επαιρωτικής Εταιρείας, γενναίο σπαραγγό βορειοηπειρωτή Ιωάννη Πουτίση, ανταρτοπόλεμος έτσι και στον Αλβανό ληστή Τσερκέζ Τσοπούη, ο οποίος τον Οκτώβριο του 1908 κήρυξε στα Ιωάννινα την ίδρυση του Αλβανικού κράτους.

ΓΕΩΡΓ. Α. ΜΕΡΤΖΙΟΣ

ΕΝΑ ΠΡΟΙΚΟΣΥΜΦΩΝΟ - ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΟ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1875

Η Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΖΩΗ ΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΤΗΣ ΤΟΥΡΚΟΚΡΑΤΙΑΣ ΚΑΙ Η ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ, ΣΤΑ ΧΩΡΙΑ ΤΟΥ ΖΑΓΟΡΙΟΥ ΚΑΙ ΙΔΙΕΚΑ ΣΤΟ ΤΣΕΡΒΑΡΙ (ΕΛΛΑΦΟΤΟΠΟΣ)

Αφορμή να γραφούν οι γραμμές αυτές έδωσε, όταν, αναδιφώντας ξεχασμένα παλαιά βιβλία και έγγραφα σ' ένα ντουλάπι, έπεσε στα χέρια μου ένα σε μεγάλο σχήμα διφυλλίο χειρόγραφο κιτρινωμένο, που περιέχει το κείμενο ενός προικοσυμφώνου, το οποίο συντάχθηκε και αναφέρεται σε γάμο στις 6 Ιουλίου 1875 στο χωριό Τσερβάρι, όπως λεγόταν πρώτα το χωριό Ελλαφότοπος Ζαγορίου Ηπείρου.

Το προικοσύμφωνο αυτό αναφέρεται στο γάμο της αείμνηστης γιαγιάς μου (της μητέρας μου) της Θεανούς Καλέντζα το γένος Αλυστασίου Πριμικήρη. Συμβαλλόμενοι εμφανίζονται στο συμφωνητικό αυτό η μάννα της νύφης

Του ΠΑΝΟΥ ΣΙΟΥΤΗ

Δικηγόρου παρ' Αρείω Πάγω

με την παρατήρηση ότι ο παριστάμενος σύζυγος, ο πατέρας της νύφης «συναινεί» στην κατάρτιση του προικοσυμφώνου και στην υπόσχεση γάμου και προίικας, από το ένα μέρος, και από το άλλο μέρος η μάννα του γαμβρού, ο οποίος και αυτός παρίσταται στην κατάρτιση της σύμβασης αυτής και «συναινεί». Το κείμενο είναι γραμμένο σε ευανάγνωστη γραφή και σχεδόν χωρίς ορθογραφικά και συντακτικά λάθη. Φαίνεται ότι ο συντάκτης του πρέπει να ήταν κάποιος δάσκαλος ή παππίας της εποχής εκείνης, με αρκετή γραμματική κατάρτιση. Είναι λεπτομερειακό και υπογράφεται από πολλές υπογραφές, από το σύνολο φαίνεται των συγγενών και φίλων, οι οποίοι θεσπιούν «μαρτυρούν» καθώς γράφουν και εγγυώνται κατά κάποιο τρόπο την εκτέλεση των όρων και συμφωνιών.

Το προικοσύμφωνο αυτό, καθώς και κάθε παλιό «χαρτί» παλαιών χρόνων και εποχών, οποιουδήποτε περιεχομένου, είτε είναι σύμβαση, είτε πρακτικά επιτροπών, αρχεία σχολικά και επισημειώσεις ημερολογιακές ή συμβάντων σ' εκκλησιαστικά βιβλία, συνταγές και ημερολόγια γιατρού και λογαριασμοί, είναι πολύτιμα ντοκουμέντα και πολύτιμα στοιχεία από τα οποία μπορούν ν' αντληθούν σημαντικές πληροφορίες για πρόσωπα και συμβάντα και την ιστορία του τόπου και τις κοινωνικές δομές στους παλαιούς αυτούς χρόνους. Μέσα στα «χαρτιά» αυτά κατοπτρίζεται η οικογένεια, η θέση του ανδρός και της γυναίκας, ο τρόπος ζωής, τα ταξίδια και η εργασία των ανθρώπων και η οικονομική ζωή του τόπου, ο τρόπος ντυσίματος και τόσες άλλες λεπτομέρειες που βοηθούν τον ερευνητή να ιστορήσει παλαιές εποχές. Έτσι και το προικοσύμφωνο τούτο, όσο συνηθισμένο έγγραφο να είναι για τους καιρούς εκείνους, παρουσιάζει ενδιαφέρον και είναι δυνατόν να αποτελέσει τη βάση, σε ευθεώτερο χρόνο και περισσότερο χώρο, για μια συστηματική μελέτη, που να αναφέρεται στη ζωή των ανθρώπων που έζησαν πριν από ένα αιώνα και περισσότερο και να εξετάζει ολόκληρη τη δομή της κοινωνίας εκείνης από όλες τις πλευρές, την οικογενειακή, οικονομική, πνευματική και νομική, που θα βασίζεται η μελέτη αυτή παράλληλα στη μελέτη των σχετικών πηγών και θα τεκμηριώνεται με την αναφορά σε συγκεκριμένα στοιχεία της οικείας βιβλιογραφίας.

Τώρα όμως ας δούμε το προικοσύμφωνο.

Στο άνω άκρο αριστερό σχεδιάστηκε το σημείο του σταυρού. Δεν φέρει τίτλο αφιερούται όμως στον Ιησού Χριστό και έχει ως εξής: διατηρείται η ορθογραφία του.

«Εν ονόματι του Κυρίου ημών Ιησού Χριστού του τον εις Κανά Γαλιλαίας

ας γάμον ευλογήσαντος.

Η υποφαινόμενη Γιάνναινα Καλέντζα (συναινώντας και του υιού μου) συμφώνησα μετά της Κυρίας Τάσιννας Πριμικήρη (συναινώντας και του συζύγου της) δια να λάβω την φιλάτην της Κόρην Θεανώ δια σύζυγον μου τον υιόν μου Πολύχρονον εις νόμιμον γάμον α' και δια προίικας της συμφώνησα να λάβω εις μετρητά λίρας οθωμανικές πενήντα και Αριθμ. 58 και εν χωράφι εις Καλαμάν συνορευόμενον με χωράφι Μιχού Ζηδρου από επάνω μέρος, από κάτω μέρος με Νικόλαον Τζαδών από πλευρά με Αγγελικής Πριμικήρη και με δρόμον και τα εξής φορέματα έτοιμα ένε φουστάνι μεταξωτό, ένα φουστάνι κεντητό Νιγρίτας, ένα φουστάνι γαλάζιο, ένα φουστάνι ρούχο σαγιά, ένα πύλο φουστάνι θίσαρη, τρία φλοκατά τα ένε με διπλό τσίφτη τα δυο με ένα τσίφτη, τρία κοντά πολκάκια, τέσσερα μικρά μεταξωτά, τέσσερα μανδύλια Βιέννης κεντημένα δύο φέσια, δύο ζανάρια μανδύλια, έξι υποκάμισα λινά και δυο χολκάι, τρία σάβρακα, μία φανέλλα μάλλινη μαζί με το κοντό της, μία σαλταμούρκα γονισμένη με μήλο μια ζώστρα μεταξωτή, ένα φλοκατό όμοιο με της Κ. Αποστόλιννας Ρόμου, πέντε ούλες χαλκώματα και το σύνθετος κρεβάτιστρούσι, δυο παπλωματα Σερακιώτικα ένε στρώμα γνεστικόν, τρία προσκέφαλα δαμάσκο γονιάτα με μαλλί, ένα κλίμα, μια βελέντζα μια κασέλα καργίτικη. Και εγώ ταύτα μεν λαβόντα δε προικείον της ο δε πλουσιόδωρος θεός δώσει αυτή συν αυτώ ειρήνην υγιήν καλλιτεκτονίαν, ομόνοιαν και παν αγαθόν δια προεδριών του Αγίου Μεγαλοπυργου Προκοπίου. Εγένοντο δε δυο παρόμοια προικοσύμφωνα δι' ένδειν και υποφαινόμεθα.

Γιάνναινα Καλέντζα βεβαίω τάνωθεν ούσα αγράμματος παρεκέλευσε να μου υπόγραψαν εγώ δε σταυροποιώ (σημείον σταυρού).

Πολυχρόνιος Καλέντζας βεβαίω τάνωθεν

Νικόλαος Χ. Ράγκος μαρτυρώ

Αλέξιος Βασδέκης μαρτυρώ

Ηλίας Δημητρίου μαρτυρώ

Δημήτριος Τσορμπατζής μαρτυρώ

Κωνσταντίνος Χρήστου Ξ. μαρτυρεί

Φίλιππος Γ. Εμμανουήλ ο υπογράφας της Γιάνναινα κατ' εντολήν της μαρτυρεί

Μιχαήλ Σακελλαρίου μαρτυρεί

Δευτέρα σελίδα

Έλαβον τας όπισθεν αναφερομένας πενήντα οκτώ λίρας Οθωμανικές συνάμα ελάβαμεν και το χωράφι ομού με τον καρπόν του.

Την έξ 6 Ιουλίου 1875 Τσερβάρι

Πολυχρόνιος Ιωάννου.

(Ακολουθούν πάλι οι παραπάνω υπογραφές και η θεσπίωση του δημογέροντα (Φιλίππου Γ. Εμμανουήλ) παππού του Φιλίππου Εμμανουήλ Καθηγητού στο Πανεπιστήμιο της Κολομβίας Η.Π.Α. και του αειμνήστου αντιστάτη γιαντρου Έυαγγελίου Εμμανουήλ)

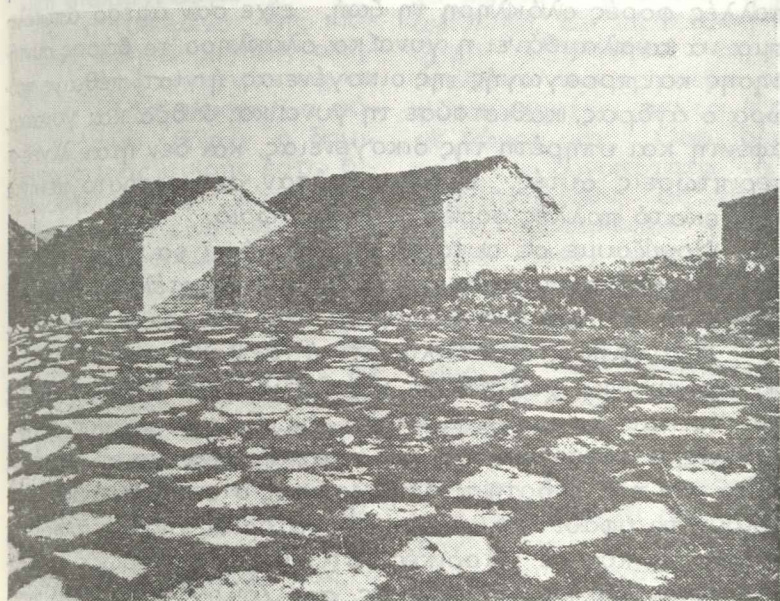
Ακολουθεί θεσπίωση λεπτομερειακή με τα αναφερόμενα είδη ενδυμασίας και άλλα αντικείμενα τα οποία ο γαμβρός παρέλαβε μετά γεννάς μήνας, την 8 Απριλίου 1875 και τέλος ότι παρέλαβα μια φανέλλα μάλλινη μαζί με το κοντό της ίσως 11 Ιανουαρίου 1881.

Από την ανόγνωση των πρώτων σειρών του προικοσυμφώνου αυτού, δημιουργείται η απορία και το εύλογο ερώτημα στον αναγνώστη. «Πως και γιατί, στα χρόνια στα χρόνια της τουρκοκρατίας προ εκατόν και πλέον ετών από σήμερα, σε μια κατά γενική παραδοχή, εποχή ανδροκρατούμενης κοινωνίας, σ' ένα μικρό χωριό, τους κύριους ρόλους σε μια κατεξοχήν θεμελιακή κοινωνική - οικογενειακή σχέση και θεσμό, στο γάμο, τους κύριους ρόλους υποδύονται και υλοποιούν οι γυναίκες και συγκεκριμένα η Μάννα και ίαχι ο Πατέρας, ο άνδρας «ο αφέντης και κύριος του σπιτιού».

«Η υποφαινόμενη Γιάνναινα Καλέντζα (συναινώντας ος και του υιού μου) εσυμφώνησα μετά της Κυρίας Τάσιννας Πριμικήρη (συναινώντας και

του συζύγου της) δια να λάβω (οι υπογραμμίσεις ίδιές μου) την φιλάτην της Κόρην Θεανώ δια νόμιμον σύζυγον εις τον υιόν μου Πολύχρονον δια νόμιμον σύζυγον εις γάμον α' και δια προίικειον έσυμφώνησα να λάβω...».

Την κυριαρχική και απόλυτη εξουσία της γυναίκας - μάννας στην παραπάνω σύμβαση του γάμου - προίικας, εκφράζει τόσο η καταρχήν προσωπική της ενέργεια, ως κύριο συμβαλλόμενο μέρος σε μια σπουδαιότατη συμφωνία και συναλλαγή, όσο και η προσωπική της αξίωση από τη συμφωνία αυτή. «Συμφώνησα δια να λάβω την κόρην ως σύζυγον του υιού μου... και εσυμφώνησα να λάβω δια προίικειον...» «παρόντων των ανδρών» του υιού από την πλευρά της μάννας του γαμβρού και του συζύγου (ο οποίος συ-

ΕΛΛΑΦΟΤΟΠΟΣ: Σμικτές καλύβες και αλώνι (Καρλάτικα) Πολυχρ. Κασάνης (Φωτ. Μιχ. Οικονομίδης)

ναι απλώς δεν αποφασίζει) από την πλευρά της μάννας της νύφης.

Και ως προς μεν την ασπασία του πατέρα του γαμβρού είναι πιθανόν πολύ να μη θρηνούσαν στη ζωή ή να έλπιε σε μακρινό ταξίδι, ο γιος όμως παρίσταται αλλά δεν συμβάλλεται αυτός άμεσα, η μάννα αποφασίζει και διαπραγματεύεται, αυτός απλώς «συναινεί». Η Μάννα συμφωνεί να πάρει τη νύφη και την προίικα (βεβαίως για το γυναικείο, αλλά αυτή συμφωνεί). Η υπόθεση ότι ο γαμβρός ήταν ανήλικος αποκλείεται για το λόγο πρώτα ότι «συναινεί» αλλά, όπως είναι γνωστό και όπως ξέρουμε τα αρσενικά παιδιά ταξιδεύσαν πολλές φορές από ηλικία 15 χρονών σε μακρινές χώρες για την εποχή εκείνη, στη Σερβία, τη Ρουμανία, και στη Ρωσία. Τα ταξίδια ήταν πολύμηνια, διήρκαζαν και ένα μήνα, το άλλο και το μουλάρι ήταν τα συνήθως μεταφορικά μέσα: είναι γνωστός ο θρύλος του ΡΟΒΑ, που η λαϊκή μουσική διέσωσε «Ο Ρίβας εξεκίνησε μέσ' τη Βλαχία να πάει...». Στην ξενιτειά παρέμειναν πολλά χρόνια, πολλές φορές ολόκληρη τη ζωή τους. Πάντα αφού συνήθως έμεναν πέντε έως δέκα χρόνια σκληρά και με πολλές στέρσεις εργαζόμενοι, αποταμίευαν τον ιδρώτα τους και γύριζαν «καζαντισμένοι» στο χωριό, έχτιζαν το παλαιό σπίτι και το γέμιζαν με του κόσμου «τα υπέκρινα», ενήλικες πια παντρευόταν, σε ηλικία 20 χρονών οι άνδρες σπάνια σε μικρότερη ηλικία, αντίθετα η γυναίκα μπορεί να παντρευόταν και σε ηλικία 15-16 χρονών. Για τη συγκεκριμένη περίπτωση, τον Πολύχρονο Καλέντζα, έχοντας υπόψη ότι πέθανε τον καιρό της γριππής το 1917 σε ηλικία 60-65 χρονών, πρέπει να γεννήθηκε το έτος 1855 τον καιρό δηλαδή του γάμου του ήταν 20 χρονών, ενήλικος πια. Εν τούτοις δεν συμβάλλεται αυτός αλλά η μάννα του, η Γιάνναινα πα-

ρόλον ότι αυτός και ταξιδεμένος ήταν και «καζαντισμένος» και χειράφетος. Η μάννα του συμφωνεί να λάβει δια νόμιμον σύζυγον του γιου της την Θεανώ και αυτή, η μάννα θα λάβει ως προίικειον. «Ο γαμβρός συνυπογράφει και αυτή συνομολογεί τη σύμβαση γάμου και προίικος και ούσα αγράμματος, παρεκέλευσε να υπογράψουν αυτή δε σταυροποιεί ή θέτει τον τύπον του διακτύλου» (ο συνηθής τρόπος υπογραφής στα παλαιά χρόνια για τους αγράμματος).

Από την πλευρά της νύφης συμβάλλεται, πάλι, η Μάννα. Η Κυρία Τάσιννα συμφωνεί να δώσει εις γάμον σ' την φιλάτην της Κόρην Θεανώ... ο πατέρας - σύζυγος δεν είναι το κύριο συμβαλλόμενο πρόσωπον, απλώς «συναινεί». Τα διάφορα στοιχεία όμως του προίικου, τις οθωμανικές λίρες και τα είδη ενδυμασίας, τα μεταξωτά μανδύλια Βιέννης, τα φουστάνια, Νιγρίτας και άλλα τα άλλα ασφαλώς αυτά θα τα έφερε από τα ταξίδια του. Όπως προκύπτει από το προικοσύμφωνο, αμέσως παρεδόθησαν, οι 58 λίρες οθωμανικές και το χωράφι με τον καρπό. Τα υπέλοιπα τα είδη (ενδύματα και είδη προίικος μετά 9 μήνες κατόρθωσαν να προμηθευθούν και να παραδώσουν στο γαμβρό, τέλος δε μετά πέντε έτη το 1881 εξοφλήθηκε τελείως το προικοσύμφωνο με την παράδοση την 11 Ιανουαρίου 1881 της φανέλλας. Ασφαλώς θα εξαχρημάστηκε να ξαναταξιδέψει ο σύζυγος πατέρας (Ο Τάσιος Πριμικήρης) για να προμηθευθεί τα είδη.

Παρά τον ότι δηλαδή στην περίπτωση αυτή ουσιάς ήταν συμβεβη στο οικονομικό μέρος του ανδρός, εν τούτοις την πρωτοβουλία την είχε η σύζυγος, η μάννα της νύφης.

Δικαιολογημένα επομένως και εύλογα δημιουργείται η ανάγκη της έρευνας των λόγων και των αιτίων, που προσδιορίζουν την προέχουσα θέση της γυναίκας, μάννας ή συζύγου στις οικογενειακές σχέσεις και τα δικαιώματα.

Είναι γνωστή και δεδομένη από την πείρα, αλλά και προπαντός από τους θεσμοθετημένους και εθιμικούς κανόνες του Οικογενειακού Δικαίου, η εν γένει υπεροχή και το προβάδισμα που ανδρός στην κοινωνική και ιδιαίτερα στην οικογενειακή ζωή. Στις παλαιότερες εποχές και στην κατοπινή συγκροτημένη Ρωμαϊκή κοινωνία η θέση της γυναίκας από άποψη δικαιωμάτων δεν διέφερε από τη θέση των παιδιών της έναντι του PATER FAMILIAS - αρχηγού της οικογένειας. Και αυτή ήταν υπεξούσια (SUI) του, εξομοιούμενη με τα παιδιά της. Αργότερα την εποχή της Τουρκοκρασίας η υπεροχή του ανδρός ήταν ακόμη μεγαλύτερη, δεσποτική και απόλυτη και ακόμη και μετά την απελευθέρωση και αποτίναξη του τουρκικού ζυγού χρειάστηκαν να περάσουν 150 χρόνια για να αντικατασταθεί το «ο άνδρ είναι η κεφαλή της οικογένειας και αποφασίζει περί παντός εις ότι αφορά τον συζυγικό δίστο» (άρθρον 1387 του Ασ. Κώδικος) με το ότι σύζυγοι αποφασίζουν από κοινού για κάθε θέμα του συζυγικού δίστο, η δε ρύθμιση από τους συζύγους του κοινού βίου πρέπει να μη εμποδίζει την επαγγελματική και την υπόλοιπη δραστηριότητα καθενός απ' αυτούς και να μη παραβάει τη σφαίρα της προσωπικότητάς τους (Νόμος 1329/1933).

Η αναζήτηση των αιτίων και των παραγόντων στη διαμόρφωση της θέσεως της γυναίκας στην οικογενειακή ζωή, στο Ζαγόρι, και, για να είμεθα ακριβέστεροι, σε ένα μεγάλο τμήμα γυναικών και περιπτώσεων, όπου η γυναίκα παρουσιάζεται ως αρχηγός της οικογένειας, με αποφασιστική πρωτοβουλία, εξισούμενη με τον άνδρα ή όπως στην παρούσα περίπτωση με παραμερισμό του άνδρα και περιορισμό των δικαιωμάτων του, θα πρέπει να αναζητηθεί σε ειδικότερους λόγους και καταστάσεις.

Η γυναίκα των χωριών του Ζαγορίου δεν διεισδύσκει

το ρόλο της μέσα από φεμινιστικούς αγώνες και διεκδικήσεις. «Η ένωση Γυναικών Ελλάδος», ή το Σωματείο για την παροχή ψήφου στη γυναίκα» ήταν έννοιες αδιανόητες και ασύλληπτες όχι μόνο για εκείνα τα χρόνια, αλλά και εκατό χρόνια αργότερα. Την προσωπικότητά της η γυναίκα τη διεισδύωσε η Ζαγορίσια γυναίκα και τα δικαιώματά της τα απέκτησε και τα επέβαλε, με τον συνεχή, ασύγαστο, σιωπηλό και γεμάτο στερήσεις αγώνα για τα παιδιά της, για τον άνδρα της πολλές φορές, για το καλό του σπιτιού της, με την εργασία της να εξοικονομεί αυτή μόνο το φαμί των παιδιών της, τη μόρφωσή τους, την ανατροφή τους. Η γυναίκα πολλές φορές υποκαθιστούσε τον άνδρα - σύζυγο σ' όλες τις σφαίρες της οικονομικής ζωής και των θιατικών αναγκών. Αυτή, πολλές φορές είναι ο μοναδικός φροντιστής του σπιτιού. Έπρεπε να εκπαιδύ όχι μόνον τις δουλειές του σπιτιού (καθαριότητα, πλύσιμο, ζύμωμα και μαγειρέμα), αλλά και τις θαρύτερες εξωτερικές δουλειές: Τις γεωργικές και τις αγροτικές γενικά: Αυτή όργωνε τα χωράφια — αφού πρώτα διάμαζε τους ταύρους, έσπερνε και θέρριζε, αλώνιζε και άλεθε. Αυτή ήταν ο ξυλοκόπος και ο θοσκός πολλές φορές, αυτή έπρεπε να εξοικονομήσει με τη δουλειά της λίγα πενήχρα μεροκάματα για να αγοράσει το θύλλο και το τετράδιο για το σχολείο του παιδιού, και να αγοράσει κάθε δύο ή τρία χρόνια τα παρουνάκια του παιδιού για να μη περπατάει αναπόδητο, αυτή να φροντίσει, όταν της ήταν δυνατόν να προωθήσει το παιδί της να πάει σε ανώτερα σχολεία να γίνει ικανός άνθρωπος να βοηθήσει κι αυτό με τη σειρά του στα γράμματα τη μάννα του και τα μικρότερα αδέρφια του, γιατί τις περισσότερες φορές ο άνδρας ή θα «έλιχε ιφθαίει» στα ξένα ή η οικονομική του συμβολή θα ήταν ασημένια έως ότου ξαναγυρίσει, ή πολλές φορές κάτω από τις σκληρές τότε κοινωνικοοικονομικές συνθήκες της εποχής εκείνης γύριζε αποτυχημένος από την ξενιτιά και απογοητευμένος, ζητώντας κι αυτός καταφύγιο στη γυναίκα ή τύχαινε να είναι περιορισμένης πνευματικής ικανότητας, χωρίς πρωτοβουλία, ή και αυτό συνέβαινε, γιατί η μακροχρόνια παραμονή μακριά από την οικογένεια τον απεξένωνε ψυχολογικά.

Είναι γνωστό, πως η συμμετοχή και ο βαθμός ειδικότερα συμμετοχής στην παραγωγική δραστηριότητα και την οικονομική ζωή γενικότερα αποτελεί την υποδομή και τη βάση της διαμόρφωσης της προσωπικότητας του ατόμου και προσδιορίζει τη θέση και τα δικαιώματά του μέσα σε μια δεδομένη κοινωνική ομάδα. Οι ειδικότερες αιχμή ισονομίας ζωής, ιστορίας, συνθηκών που διαμορφώνουν οι εδαφικές συνθήκες και οι συνθήκες επιδρούν αποφασιστικά στην προσωπικότητα του ατόμου και τη θέση του στην κοινωνία. Για τις προικοδοτήσεις και τα προικοσύμφωνα του Ζαγορίου, στα χρόνια της τουρκοκρατίας, έχουν γραφτεί πολλά και είδαν το φως σημαντικές μελέτες σοφών και καταξιωμένων επιστημόνων, όπως του Περικλή Βιζουκίδη, του Δημητρίου Σάρρου, σύμφωνα με τη μαρτυρία του λαϊκού σπουδαστή Κώστα Λαζαρίδη στη σύντομη αλλά περιεκτική μελέτη του «Συμβολή στην Ιστορία του Ζαγορίου» (σελ. 50), και για τη συμβολή της Ζαγορίσιας γυναίκας και την προσωπικότητά της έγραψαν πολλοί και τελευταία (1982) στη γλαφυρή μελέτη του «ΖΑΓΟΡΙ — ΔΟΚΙΜΙΟ ΑΝΘΡΩΠΟΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ» ο Γιάννης Νικολαΐδης, κι ακόμη πολλά και πολύτιμα στοιχεία περιέχονται στην ανέκδοτη εργασία του αείμνηστου Κώστα Λαζαρίδη, που όπως γράφει ετούταζε θύλλο σε έκταση από 300 σελίδες με πολύτιμα στοιχεία γύρω από το Θεσμό της Προίκας και των προικοσυμφώνων. Όμως, πιστεύω πως το θέμα δεν ερευνηθηκε σε όλες του τις πτυχές, και ειδικά για την πρωτοβουλία και το ρόλο της γυναίκας και ειδικότερα του ρόλου της ως κυρίας συμβαλλομένης και η πρωτοβουλία της στο γάμο των παιδιών της,

πιστεύω δε πως το σχολιαζόμενο σήμερα προικοσύμφωνο δεν είναι η μοναδική περίπτωση που ο κύριος ρόλος ανήκει στη γυναίκα. Και θέαται για το ρόλο μιας ειδικής μερίδας γυναικών που αναλαμβάνουν τον πρωτεύοντα ρόλο σε ολόκληρο το φάσμα των οικογενειακών σχέσεων. Πρόκειται για τη μερίδα εκείνη των γυναικών που μόχθου και της στήριξης, ίαχι για τη μερίδα των καλοζισμένων αρχοντισσών ή των οικονομικά ευκατάστατων οικογενειών, που ο ρόλος των γυναικών ήταν αν όχι διακοσμητικός οπωσδήποτε όμως διευτερεύων. Πρόκειται για την κατηγορία των γυναικών που είτε γιατί ο άνδρας δεν είχε τις απαραίτητες ικανότητες να προκόψει στη δουλειά (και να κουβαλήσει στο σπίτι), είτε γιατί η μακροχρόνια απουσία του στην ξενιτιά πολλές φορές ολόκληρη τη ζωή, είχε σαν άμεσο αποτέλεσμα να αναλαμβάνει η γυναίκα ολόκληρο το θάρος συντήρησης και προαγωγής της οικογένειας, ή γιατί πέθαινε πρόωρα ο άνδρας, ικαθιστούσε τη γυναίκα, άνδρα και γυναίκα, αφέντη και υπηρέτη της οικογένειας, και δεν ήταν λίγες οι περιπτώσεις αυτές, αντιστοιχούσαν σε ποσοστό πέννητα τοις εκατό πολλές φορές σε κάθε χωριό.

Νομίζουμε σε αυτό το χώρο πρέπει να αναζητήσουμε και να μελετήσουμε τους λόγους που συνετέλεσαν στη διαμόρφωση του φαινομένου αυτού, της Ζαγορίσιας γυναίκας.

Η ανάληψη, η ολοκληρωτική ανάληψη των ευθυνών από τη γυναίκα χαλύδωσε και διεισδύσε τις ψυχικές της αρετές και την προσωπικότητά της. Είναι ο μόχθος και ο δρώτας, ο πόνος και η αγωνία, τα ιδάκρυα και οι στερήσεις αλλά και η ανένδοτη προσήλωσή της στο καθήκον που αποτελούν το υφάδι της απίστευτης ιστορίας της Ηπειρώτισσας γυναίκας, που σε ιστορικές στιγμές την έσπρωξε σε πράξεις θιράμβους και αυτοθυσίας, στο Ζάλογγο τις Σουλιώτισσες, στη συμμετοχή στην εποποιία της μάχης της Πύλου τις γυναίκες του Ζαγορίου το 1940-41, στις απόκρυμνες χιονισμένες πλαγιές των βουνών, όταν αφηφώντας τον κίνδυνο αντικατέστησαν τα υποζύγια στη μεταφορά του θανάτου. Λεμικού υλικού ως τις πρώτες γραμμές του μετώπου.

Είναι χαρακτηριστικό τούτο στα παλαιά εκείνα χρόνια. Ο ρόλος της γυναίκας - μάννας στα χωριά του Ζαγορίου ήταν τόσο αποφασιστικός όχι μόνο μέσα στην οικογένεια αλλά και σε ό,τι ήταν σχετικό με τις ευρύτερες κοινωνικές σχέσεις της οικογένειας, σε σημεία που να παραμερίζεται τελειώς ο ρόλος του ανδρός και η παρουσία του άνδρα - πατέρα και τα παιδιά να ονοματίζονται με το όνομα της μητέρας και όχι του πατέρα. Έτσι ήταν συνηθισμένη η έκφραση: «Ο Πάνος της Γλυκερίας» ή ο Φίλιππος της Δήμινας» ή «Ο Κώστας της Τσιανούλας» «Ο Κώστας της Βασιλικής» έστι και αν ο πατέρας δεν ήταν άσημος πολύ.

Πολλές φορές, και επιτυχημένως από τα ταξίδια του ήταν ο άνδρας - πατέρας, και «καζαντισμένος» αξιόλογος, όταν έπειτα από πολλά χρόνια, το μεγαλύτερο μέρος της ζωής του γύριζε στο σπίτι και στο χωριό, όμως γέρος και αποξενωμένος ουσιαστικά από την ατμόσφαιρα του σπιτιού «και «την ανάσα» της οικογένειας» με τα παιδιά εκείνα που ψυχικά μακριά έμεινε στο περιθώριο της ζωής χωρίς την πρωτοβουλία και «την αρχιγία της οικογένειας». Τα παιδιά ήταν στενά συνδεδεμένα με τη μάννα, τον ήρωα, τον αγωνιστή και συμπαραστατή στην παιδική και δύσκολη ηλικία τους. Νομίζω πως η υποκατάσταση του άνδρα - συζύγου από τη γυναίκα σε όλες τις οικογενειακές ευθύνες τη διεισδύσαν στον πρώτο ρόλο στην οικογένεια τα χρόνια εκείνα. Το θέμα τούτο όμως είναι σοβαρό και πολύπλοκο και το ερευνόμενο ντοκουμέντο μπορεί να αποτελέσει το αντικείμενο πιλαυτέρης μελέτης από πολλές οπτικές γωνίες. Χ. τη «συνολικότητα» που έπαιρνε ένα γεγονός κατέστησε οικογενειακό, όπως ο γάμος, το προικοσύμφωνο. Συνεχίζει στη σελίδα 87

Η βιβλιοθήκη της Εταιρείας

Σε προηγούμενο φύλλο της εφημερίδας μας δημοσιεύσαμε επιστολή του συμπατριώτη εκπαιδευτικού κ. Βύρωνα Βαρζώκα που επιστημαίνει την έλλειψη βιβλιοθήκης με Ζαγορίσια θέματα, ώστε κάθε μελετητής, που τον απασχολούν θέματα της περιφέρειας μας, να έχει την δυνατότητα να βρει σκευετραμμένη την σχετική βιβλιογραφία.

Το αντικείμενο της επιστολής θρήκε μεγάλη απήχηση στους αναγνώστες, οι οποίοι επιβεβαίωσαν το πόσο χρήσιμο θάταν η δημιουργία μιας μικρής έστω βιβλιοθήκης στο χώρο βιβλιοθήκης του χώρου βιβλιοθήκης. Μερικοί πρότειναν να πάρει την πρωτοβουλία η Ιστορική και Λαογραφική Εταιρεία Ζαγορίου ώστε με την βοήθεια και των άλλων Ζαγορίσιων οργανώσεων να δημιουργηθεί μια κοινή βιβλιοθήκη έως ότου η κίνηση πάρει σοβαρότερη μορφή.

Μέχρι σήμερα δεν μας απασχολούσε σοβαρά το θέμα, γιατί όσοι απευθύνονταν στην Εταιρεία μας, ο πρόεδρος της, αείμνηστος Κώστας Λαζαρίδης, με την τέρση αποθήκευση στη μνήμη του των Ζαγορίσιων θεμάτων, έδινε σ' όλους τα στοιχεία που του ζητούσαν. Δυστυχώς όμως ο Κώστας δεν υπάρχει πλέον.

Υπάρχουν θέαται ακόμη πολλοί άξιοι Ζαγορίσιοι, που κρατούν στη μνήμη τους πλούτο Ζαγορίσιων θεμάτων και αποτελούν πολύτιμες για το χώρο μας πηγές. Είναι όμως διασκορπισμένοι και είναι δύσκολο να έχει κάποιος ις γνώσεις τους ή τα έργα τους όταν τα χρειαστεί. Το περιοδικό «Το ΖΑΓΟΡΙ μας» δίνει κάποια μικρή λίστα και πολλοί καταφεύγουν σ' αυτό. Δεν κατόρθωσε όμως να πείσει όλους τους συμπατριώτες, πόσο πολύτιμη είναι η συνεργασία και λαογραφία της ιδιαίτερης πατρίδας μας. Και αν δεν είναι για σήμερα, πώς να είναι για αύριο;

Επειδή τα βιβλία έχουν και αγοραστική αξία, δικαιο δάναι η Εταιρεία μας, αν το ζητήσει ο κάτοχος, να ικαταβάλει την αξία του, εφόσον δεν είναι μεγαλύτερη των δυνατοτήτων της. Τα βιβλία ή τα φωτοαντίγραφα θα φέρουν το όνομα του δωρητή, όταν προσφερθούν δωρεάν (στο δωρεάν συμπεριλαμβάνονται και τα μικροέξοδα που τυχόν θα καθάλαι η Εταιρεία) ή υπολογιστεί η τιμή αγοράς. Κάνουμε την πρόταση, αν και γνωρίζουμε πόσο δύσκολο είναι η πραγματοποίησή της, πιστεύουμε όμως ότι τίποτε δεν είναι ακατόρθωτο όταν υπάρχει θέληση και οι κατάλληλοι άνθρωποι. Ευχόμαστε ο σπόρος να βλαστήσει.

Όταν συγκεντρωθεί αριθμός βιβλίων, από την Εταιρεία και τις άλλες οργανώσεις θα ζητηθεί από δημοσία βιβλιοθήκη των Ιω-

συμπατριώτες και φίλους της και τους παρακαλεί να στείλουν στην Ιστορική και Λαογραφική Εταιρεία Ζαγορίου Σίνα 4 Ιωάννινα 454 44.

α) Όσοι εκδίδουν οινονόμους έντυπο με θέματα από το Ζαγόρι ή έχουν εκδόσει βιβλία, ανάτυπα ή έχουν δημοσιεύσει στον τύπο θέματα που ασχολούνται με το Ζαγόρι, από ένα ή δύο αντίτυπα. Σε περίπτωση που έχουν εξαντληθεί ως μας στείλουν την εργασία τους φωτοτυπημένη με τα έξοδα σε θάρος μας. Όσοι δεν έχουν την δυνατότητα να τα φωτοτυπήσουν, ως τα φέρουν προσωπικά ή με κάποιο δικό τους ή να τα στείλουν ταχυδρομικά - συστημένα για να μην χαθούν - και εμείς σε 2-3 μέρες θα τους τα επιστρέψουμε με τον ίδιο τρόπο ή όπως επιθυμούν.

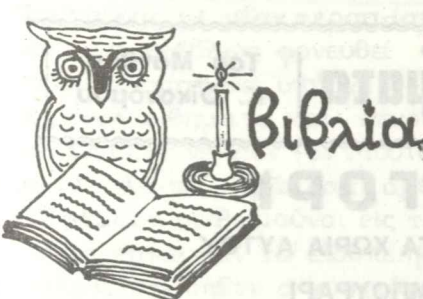
β) Όσοι έχουν κάποια έκδοση άλλου συγγραφέα που αναφέρεται στο Ζαγόρι, εάν κρίνουν ότι το βιβλίο θα είναι ασφαλέστερο στη βιβλιοθήκη τους από τη βιβλιοθήκη της Εταιρείας μας, ως μας στείλουν ένα φωτοαντίγραφο ή σε ακολούθησουν τον παραπάνω τρόπο για την αντιγραφή του από την Εταιρεία μας.

γ) Οι συμπατριώτες που γνωρίζουν κάποιον που έχει βιβλίο ή κείμενο που να αναφέρεται στο Ζαγόρι, ως τον παρακαλέσουν να μας το στείλει ή να το στείλει σε φωτοαντίγραφο κατά τα παραπάνω.

δ) Όσοι συμπατριώτες μοιάζουν την έκδοση βιβλίου ή εντύπου σχετικό με το χώρο μας, ως μας πληροφορήσουν σχετικά.

Επειδή τα βιβλία έχουν και αγοραστική αξία, δικαιο δάναι η Εταιρεία μας, αν το ζητήσει ο κάτοχος, να ικαταβάλει την αξία του, εφόσον δεν είναι μεγαλύτερη των δυνατοτήτων της. Τα βιβλία ή τα φωτοαντίγραφα θα φέρουν το όνομα του δωρητή, όταν προσφερθούν δωρεάν (στο δωρεάν συμπεριλαμβάνονται και τα μικροέξοδα που τυχόν θα καθάλαι η Εταιρεία) ή υπολογιστεί η τιμή αγοράς. Κάνουμε την πρόταση, αν και γνωρίζουμε πόσο δύσκολο είναι η πραγματοποίησή της, πιστεύουμε όμως ότι τίποτε δεν είναι ακατόρθωτο όταν υπάρχει θέληση και οι κατάλληλοι άνθρωποι. Ευχόμαστε ο σπόρος να βλαστήσει.

Όταν συγκεντρωθεί αριθμός βιβλίων, από την Εταιρεία και τις άλλες οργανώσεις θα ζητηθεί από δημοσία βιβλιοθήκη των Ιω-

ΒΑΣΙΛΗ ΚΡΑΨΙΤΗ:

«ΤΡΙΛΟΓΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ»

ΠΟΙΗΜΑΤΑ

Τώρα η αυγή χαράζει έρημη
κι η νύχτα φτάνει ανεμόδαρη
θα γίνει όνειρο νάρθη στον ύπνο σου
(για να σου πω:
— Κρατήσου!

Ο ποιητής επικαλείται το πνεύμα του αδελφού του Μιχαλάκη ο οποίος

αννίων, να διατεθεί μέρος από το χώρο της, για να τοποθετηθούν τα βιβλία, που αναφέρονται στο Ζαγόρι, ώστε να είναι σε χρήση των μελετητών, τουλάχιστον μέχρις ότου η Ιστορική και Λαογραφική Εταιρεία Ζαγορίου ή άλλο σωματείο αποκτήσει ιδιόκτητο στέγη, όταν συμπατριώτης, συνεχίζοντας το παράδειγμα των μεγάλων της πατρίδας μας ευεργετών, βοηθήσει στην απόκτησή της.

Πόσα βιβλία και κείμενα έχουν χαθεί από τις κατά καιρούς καταστροφές που υπέστη το Ζαγόρι, αλλά και από την αδιαφορία ή άγνοια των κληρονόμων που κρατούσαν κάποιο ένα βιβλίο, έως ότου καταστράφηκε ή χάθηκε ή δόθηκε δανεικό και αγνόιστο και δεν φρόντισαν να το εξασφαλίσουν, σε κάποια βιβλιοθήκη, όπου ειδικό υπάλληλο θα επιμελούντο την διατήρησή του σε καλή κατάσταση, ώστε σήμερα να είναι πολύτιμος σύμβουλος στην καταγραφή της ιστορίας μας. Ακόμη ευτυχώς υπάρχουν πολλά τέτοια βιβλία στα σπίτια των συμπατριωτών, παραμένουν όμως σε αδράνεια, χωρίς να παρέχουν την πνευματική τους αξία, σε όσους έχουν τη δίψα να μάθουν και να μεταλαμπαδεύουν τις γνώσεις τους στους πολλούς, που οι συνθήκες της ζωής δεν τους επιτρέπουν τη μελέτη.

Κάνουμε την πρόταση, αν και γνωρίζουμε πόσο δύσκολο είναι η πραγματοποίησή της, πιστεύουμε όμως ότι τίποτε δεν είναι ακατόρθωτο όταν υπάρχει θέληση και οι κατάλληλοι άνθρωποι. Ευχόμαστε ο σπόρος να βλαστήσει.

ηρωοιήθηκε στο Αργυρόκαστρο με εθνική μανία, για να δώσει αντρικές ημέρες στον ελληνισμό της Κύπρου. Ακόλωνα πιστεύει πως τα ρήθη των κυμάτων πλάθουν και θεές ειρηνοφóρες αλλά και πορφυροπόδες παρθένας ελευθερίας. Είναι αυτές που κωνούν στην οδύν των θυζαντινών ναών για να υψώσουν την αντρείουσνη σημαία των καιρών:

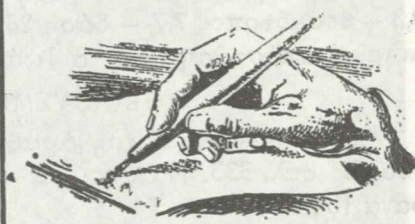
Ο παίαν για την πατρίδα την ακατά-
(λυτή)

ποτέ να μην σας απολείψει.
Μόνο με λόγο πάτριο, λόγο ελληνικό οι ήρωες διαθλούν το ηλιοδόλι, για να φτάσει η ψυχή - σπαθί στα ούρα φωτιά να πάρει από την αστραπή της δικαιοσύνης. Για να ροδίσει η ανάσπαση χρειάζεται τιμή και καριόφύλι. Μάρτυρες και ήρωες. Μα πρώτα μνήμη εθνική:

...η ιστορία αγρυπνάει
το φως το αρχαίο ν' ανάψει
σύμβολο νέο
της σταυρωμένης πατρίδας.

Ο ηρωικός λόγος του Β. Κραψίτη καρπίζει στη γη του Σουλίου, σε κάθε ελληνίδα γη με υπερηφάνεια και ελευθεροφροσύνη. Είναι η πατρίδα το αιώνα σύμβολο της φυλής. Και το Θεοφόρο αστέρι του Κυπριακού προισαντολισμού.

N. T.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ

Ο Πρόεδρος Κοινότητας Καπετσάδου κ. Οδυσσέας Τόλογλου με επιστολή του ευχαριστεί τον Διευθυντή και το προσωπικό του Ραδιοφωνικού Σταθμού Ιωαννίνων για την σειρά των εκπομπών με θέμα την Ελληνική Παράδοση, από το Ζαγόριο στο χώρο.

Ήταν πραγματικά πάρα πολύ πετυχημένη εκπομπή, στην οποία έλαβε μέρος η κ. Άννα Ντιναλέξη - Βαρζώκα από το Καπέσοδο, η οποία τραγούδησε από ναυουρίσματα, παχταρίσματα μέχρι και μοιρολόγια, από τη συλλογή του πατέρα της Κωνσταντίνου Βαρζώκα, που έχει εκδόσει η Ιστορική και Λαογραφική Εταιρεία Ζαγορίου, διαδρασμένη με αφηγήσεις, συζητήσεις, κριτική και προβληματισμούς.

Ευχόμαστε και παρακαλούμε την κ. Άννα να μας χαρίσει και πάλι μια σειρά ακόμη εκπομπών με νέα τραγούδια από τα δημοσιεύμένα στο βιβλίο Ζαγορίσια Δημοτικά Τραγούδια.

Ιστορικά σημειώματα | Τού Μάνθου Κ. Οικονόμου

ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ — ΤΑ ΧΩΡΙΑ ΑΥΤΟΥ

Αρ. 3 — ΦΛΑΜΠΟΥΡΑΡΙ

Το χωριό αυτό βρίσκεται ανάμεσα στα ριζώματα του θουνού «Φλάμπουρα», δεν έχει ορίζοντα και είναι χωριό νεοειδρύτου, που οικίσθηκε από της πρώτης εκατονταετηρίδος της Τουρκοκρατίας.

Κατά τον Αν. Βλαχόπουλον — «Ιστορική περιγραφή ιδρύσεως και εξελίξεως των Κοινοτήτων του Ζαγορίου Ανατολικού τέρους Κιαιρινίας και Καλωτάς» σελ. 11 «Ως γνωστόν τα υπό Χριστιανών Σπαχήδων στρατιωτικά τμήματα έλαβον ενεργόν μέρος εις τον Τουρκοπερσιόν πύλεμον 1624—1635, πολεμήσαντα ανδρείως υπό την σημαίαν του Αγίου Γεωργίου. Τα στρατιωτικά αυτά τμήματα ανήρχοντο εις 12.000 πολεμιστάς. Κατά δε δια τον πόλεμον αναχώρησάν των την σημαίαν των είχαν πυλιμένην και αντ' αυτής είχαν τουρκικήν και μάλιν έφθανον πέραν του Ζαγορίου και δι' εις το Φλαμπουράρι, τότε ενεπέταζον την ιδικήν των σημαίαν του Αγίου Γεωργίου τηλαυγώς και υπερηφάνως κρατουμένην από των σηματοφόρων της. Έκτοτε το μέρος αυτό του χωριού ονομάσθη Φλαμπουράριον...».

Υψόμετρον 1.050, έκταση 39 τετρ. χλμ., γεωργική γη 0,3 — βοσκότοπον 7,7 — δάση 26,9 — Ορεινή περιοχή — χιλιόμετρικη απόσταση από τα Ιωάννινα 52.

Ο ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΑΥΤΟΥ

1—1857 — κατά τον Αραβαντινόν «Χρονογρ. της Ηπείρου» Β' σελ. 333. Φλαμπουράριον Χριστιανικοί Όικοι 44, στέφανα 104.

2—1870 — κατά τον Λαμπρίδη — Ζαγοριακά «σελ. 86» — Φλαμπουράριον οίκοι 150, κάτοικοι 680.

3—1873—74 κατά την Έκθεση της Εκπαίδ. Επιτροπής «Επετηρίς - Έπέκταση Συλλόγου Κομοπόλεως» σελ. 161 — «Φλαμπουράρι οίκοι 750».

4—1874—79 — κατά τον Δ. Χασιώτην — «Διατριβαί και Υπομνήματα περί Ηπείρου» σελ. 40 — «Φλαμπουράρι αριθμούν κατοίκους 750».

5—1880 — κατά τα «Οδοιπορικά Ηπείρου και Θεσσαλίας Επιτελικού Γραφείου Υπουργ. Στρατιωτικών» σελ. 60 — Φλαμπουράρι χριστιανοί 750».

6—1899 — κατά τον «Αγώνα» της 27 Αυγ. — «Φλαμπουράρι κάτοικοι περί τους 700».

7—1909 — κατά τον Γ. Δημητρόπουλον «Το Ζαγόριον» σελ. 24 «Φλαμπουράρι ...αριθμούν περί τους 300 κατοίκους...».

Απογραφή	1913	άρρ.	119	θήλ.	175	ΣΥΝΟΛΟ	294
»	1920	»	73	»	132	»	205
»	1928	»	103	»	143	»	246
»	1940	»	163	»	199	»	362
»	1951	»	52	»	75	»	127
»	1961	»	...	»	...	»	176
»	1971	»	...	»	...	»	160
»	1981	»	...	»	...	»	166

ΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΕΠΙ ΤΟΥΡΚΟΚΡΑΤΙΑΣ

Στο χωριό αυτό ιδρύθηκε σχολείο από τον Άγιον Κοσμάν, που το επροικοδότησε με 200 γρόσια — Λαμπρίδ. Αγαθοεργ. Α' σελ. 115 — «Προαισθανόμενος ότι τα εν Φλαμπουράρι και Ιρίνδη παρ' αυτού συσταθέντα σχολεία δεν

ήθελον διατηρηθεί κληροδοτεί εκ του υστερήματος αυτού εις μεν το πρώτον γρ. 200αλλ' εν ταις πονηραίς εκείναις ημέραις και τα κληροδοτήματα ταύτα εχρησίμευον προς άλλας ανάγκας, μήπως δι' άλλων αντικατασταθέντα προς αιωνίαν μνήμην του μεγάλου εκείνου κατά τον ΙΗ αιώνα διδασκάλου... αργότερα δε και Ελληνικό.

1—1870 — κατά τον Λαμπρίδη «Ζαγοριακά» «Φλαμπουράριον... Σχολ. μόνον αλληλοδιδασκικόν υπάρχει εν αυτώ».

2—1873—74 — κατά την Έκθεση της Εκπαίδ. Επιτροπής — «Επετηρίς του Φιλεκπ. Ηπειρωτικού Συλλόγου (Κωμ. πόλεως» σελ. 161 — «Φλαμπουράρι... Σχολείον αλληλοδιδασκικόν, μαθηταί 100 ενόχ. ικοράσια 20. Ο μισθός του διδασκάλου λ.ρ. 35, εξ' ων μέρος δίδεται εκ του ταμείου της Εκκλησίας, το δε εκ της συνεισφοράς των κατοίκων».

3—1874—79 — Κατά τον Δ. Χασιώτην — Διατριβαί και Υπομνήματα περί Ηπείρου σελ. 21 «Φλαμπουράριον... διατηρεί σχολείον αλληλοδιδασκικόν μετά τμήματος ελληνικών ένθα φοιτάσι 80 νεανίαι, 20 δε νεανίδες. Ο μισθός των διδασκάλων 4.000 γρ. εξ' ων μέρος μεν εκ του ταμείου της Εκκλησίας... μέρος δε κοινών εράνων...».

4—1886 — κατά το Λαμπρίδη — Ζαγοριακά Α' σελ. 55 σχολείον Ελληνικόν και δημοτικόν... «Σχολεία Μητροπ. Επαρχίας Ιωαννίνων» — «Ηπειρωτικό Ημερολόγιο 1981» σελ. 163 — «Φλαμπουράρι δημοτικό με τάξεις 5».

6—1899 κατά τον Αγώνα «της 27 Αυγ. — «Φλαμπουράρι... σχολείον δημοτικόν, εν ω παιδεύονται περί τους 60 μαθηταί αμφοτέρων των φύλων».

Για την ίδρυση λειτουργία και συντήρηση των σχολείων του χωριού αυτού προσέφερον οι Ο Άγιος Κοσμάς, η Εκκλησία του χωριού, οι κάτοικοι αυτού «κοινά εράνα». Η Αδελφότης Φλαμπουραρίου, και Κωνσταντίνου Γεώργιος.

Ο ΑΓΙΟΣ ΚΟΣΜΑΣ ΣΤΟ ΦΛΑΜΠΟΥΡΑΡΙ

Κ. Λαζαρίδη — «Το Ζαγόρι και Ο Άγιος Κοσμάς» σελ. 56 «Ο Κοσμάς πέρασε στο Φλαμπουράρι και δίδαξε σ' αυτό. Το ότι πέρασε το αναγράφει ο κ. Παπακώστα έτσι: Κατά τη γνωστή παράδοση... ο Κοσμάς δίδαξε και στο Φλαμπουράρι. Μάλιστα αυτός ενδιαφέρθηκε και σύστησε το σχολείο στο Φλαμπουράρι. Για το ζήτημα αυτό ο κ. Άγγ. Παπακώστας στηριζόμενος στο Λαμπρίδη (Αγαθ. Α' σελ. 115) μας πληροφορεί τα εξής: «Όπου η προθυμία των κατοίκων για την ίδρυση και συντήρηση σχολείων δε συνεβάδιζε με τη δυνατότητα των, συνέβαλε και ο ίδιος ότι μπορούσε από το υστέρημά του, ίσως μαρτυρεί και η έκκλησή του για τη διατήρηση των σχολείων που είχε συστήσει στο Φλαμπουράρι και στην Ιρίνδη».

ΔΕΙΝΟΠΑΘΗΜΑΤΑ — ΛΗΣΤΡΙΚΕΣ ΕΠΙΔΡΟΜΕΣ

Και το χωριό αυτό υπέστη υπό των κατακτητών και των οργάνων αυτών δεινοπαθήματα — δυσβάστακτοι φόροι τακτικοί και έκτακτοι — διαρπαγές — καταπίσεις — εκβιασμοί — λεηλασίες — φόννοι και ληστρικές επιδρομές.

1878 — 1883

Κατά το διάστημα των απαισιών τούτων ετών της ληστείας το χωριό αυτό υπέστη ζημιές 2.000 λιρών και εξεπατρίσθησαν οικογένειες 32».

1879

«Όρα» Αυγ. 3 «Εξ Ιωαννίνων από 267 Ιουλίου Εκβιασμοί Μπέζας. Η ληστεία ήγγειρε πάλιν κεφαλήν και μάστιγα εις Ζαγόριον εν ω και ληστοπραξίας επόησε και αιχμαλώτους απήγαγεν, οι δε 900 τακτικοί και άτακτοι φύλακες αυτού εις ουδέν άλλο χρησιμεύουσιν ή εις το να καταπιέζωσι και να φορολογώσι τους κατοίκους, ων η καταστροφή

έσεται τελεία αν το πράγμα εξακολουθήση έτι επίτινα χρόνον. Ο διορισθείς φύλαξ του Ζαγορίου κακούργος και ληστής Μπέζας, ο συμμετέχων άλλων των ληστειών έπεισε τους κατοίκους της κώμης Φλαμπουραρίου να δώσουν αυτά λίρας οθωμ. 30 επί απειλή, ότι θα καταγγέλλη αυτούς ως υπόπτους και λησταποδόχους. Οι δυστυχείς Φλαμπουράριοι εκόντες άκοντες επλήρωσαν τον φόρον τούτον εις τον κακούργον, ιν' απαλλάγωσι μεγαλυτέρων δεινών και θασάνων ενώ έπρεπε προ πολλού να ήναι εις τα δεκά και εις τα θασανιστήρια ο κακούργος Μπέζας, αν επί αυτό φαίνεται έφερον ο Ρεσίτ Πασάς και διώρισε εις Ζαγόρινα και αυτός συντελέσει εις την καταστροφήν. Πλείστα παράπονα και παρατηρήσεις ηγήθησαν και εγένοντο κατ' αυτού, αλλ' ουδείς ακούει. Ιδού η κατάστασις. — Τ' αυτά γράφει, και η «Ίρις 12 Αυγ.».

1880

Παλιγγενεσία «9 Μαΐου εξ Ιωαννίνων από 2 Μαΐου — «Εις Φλαμπουράριον χωριόν του Ζαγορίου προ οκτώ ημερών εισήλθον περί λύχων αφάς τεσσαράκοντα περί λησταί, διήρπασαν τας οικίας του χωριού και απήλθον παραγόντες δέκα φορτία πραγμάτων και έξ αιχμαλώτων».

1880 — «Παλιγγενεσία 18) 30 Ιουνίου Ζαγόριον 5) 17 Ιουνίου — «Τη 26 Μαΐου λησταί 18 τον αριθμόν ελήστευσαν το χωριόν Φλαμπουράρι πέντε ώρας απέχον του χωριού Φραγκάδας αιχμαλωτίσαντες πέντε χωρικούς και απαγαγόντες έξι ζώα φορτωμένα οικιακά σκεύη αξίας ικανού χρηματικού ποσού».

1880 — «Παλιγγενεσία» 14 Οκτωβρίου εξ Ιωαννίνων 3 Οκτωβρίου

«Αι συμμορία των ληστών αφού ελεηλάτησαν όσα χωριά ηρνήθησαν εν τη επαρχία Κονίτης επανέκαμψαν εις το στέγος Ζαγόριον και προ τριών ημερών εισήλθε μία εξ αυτών εις Φλαμπουράριον, οπερ ελεηλάτησε και διήρπασε πολλήσας οικίας και απαγαγούσα δύο αιχμαλώτους».

«Παλιγγενεσία» 18 Οκτωβρίου — Εν Ιωαννίνων 10 Οκτωβρίου 1880 «Το Σάββατον (4 τρέχοντος) οι αυτοί λησταί (δηλ. αυτοί που μπήκαν στο Μακρίνο) εισήλθον εις το Φλαμπουράριον και διεπράξαντο και εκεί τα ίδια δηλ. φορολογίες, αρπαγές ενδυμάτων και πραγμάτων) προς τούς άλλους και εκ του προύχοντος της Κοινότητος ταύτης Γεωργ. λ.ρ. οθ. 15 και πολλά πολύτιμα πράγματα».

1886

«Ψύλλο γοι» 26) 8 Οκτωβρίου — «...το δε αγανακτών και φοβερόν, ταύτα πάντα διαπράττονται εν μέση η άρα και ενώπιον στρατού τακτικού τουρκικού. Όστις περιπαλεί εις τα πέριξ χωρία... εις Φλαμπουράρι... εσθλόν και πίκων και τρυφηλώς ενδιατώμενος δωρεάν».

1894

«Φωνή της Ηπείρου» 17 Ιουνίου — εξ Ιωαννίνων 2 Ιουνίου.

ΟΙ ΡΩΜΟΥΝΟΙ ΕΙΣ ΦΛΑΜΠΟΥΡΑΡΙΟΝ

«Ως πληροφορούμαι κατά την 26 Μαΐου εις το χωριόν Φλαμπουράρι του Ζαγορίου αιματηρά συμπλοκή έλαβε χώρα μεταξύ του μουχτάρη και των ρωμουνίζοντων κατοίκων. Είναι γνωστόν οποία σκανδαλα άλλοτε έφερε μεταξύ των κατοίκων ο Στύλος Κελέφας, όστις συνελήφθη υπό της Διοικήσεως και κρατείται εισέτι ενταύθα. Αλλά και εν τούτοις δεν παύει φαίνεται δίδων οδηγίας εις τους οπαδούς αυτού εις Φλαμπουράριον διαμένοντας. Ούτοι λοιπόν αποβλέποντες από τους Ιωάνν. Ρούση, Κώστα Ζώρα, Γ. Παπακωστά, Ιω. Διογένη και από τον φοβερόν Μουτσίκαν απειράσθησαν να αφαιρέσουν την θούλα του μουχτάρη. Πρώτος έβωκε το σύνθημα δια μαγγούρας ο Ρούσης, δεύτερος επετέθη κατά του μουχτάρη Γρηγορίου Ντάκου ο

Μουτσίκας με μίαν τεραστίαν μάχαιραν. Ο μουχτάρης ήθελε αναμφιβύλως φονευθεί υπό των ρωμουνίζοντων και ουδεμία σωτηρία υπήρχε δι' αυτόν». Οπισθοχώρησε δ' ούτος ολίγα βήματα και επυροβόλησε κατά των κακούργων και έβησεν νεκρόν τον Μουτσίκαν, επλήγωσε δε τον Διογένην. Οι λοιποί ετράπησαν αμέσως εις φυγήν. Ιδού οποιά καλά φέρουν οι Ρωμούνοι εις τον τόπον. Οι ρωμουνίζοντες αμέσως έσπευσαν να ειδοποιήσουν τον στρατόν και κατήγγειλαν, ότι δήθεν ο μουχτάρης μετά των άλλων είχαν σκοπόν να φονεύσουν όλους τους ρωμουνίζοντας. Συνεπεία τούτου συνελήφθησαν οι εγκριτώτεροι και τιμιώτεροι κάτοικοι Αθ. Αγγελόπουλος, Αναστ. Κουρινάρας, Χρ. Μιχάλας, Ιω. Κούλας και Γεώργ. Στεφανόπουλος και εφυλακίσθησαν. Ελπίζομεν ότι ο γενικός διοικητής, όστις πάντοτε υπό τας εμπνεύσεις του φιλολάου ανακτος ενεργεί, θα εξετάσει κατά το δίκαιον την υπάθεσιν ταύτην και απαλλάξει τους δίκως κατηγορουμένους.

«Φωνή της Ηπείρου» 15 Ιουλίου 1894

ΔΕΚΗΝΑΙ ΣΤΟ ΦΛΑΜΠΟΥΡΑΡΙ

«Παρί των εν Φλαμπουραρίω του Ζαγορίου γειομένων σκηνών μας γράφουν τα εξής νεώτερε».

«Ισχυρά μερίς των κατοίκων είχε σχηματισθή εναντίον του Μουχτάρη, όστις ην και εισπράκτωρ των Βασιλικών φόρων και επρόκειτο να προσκληθεί ούτος εις τα εν Ιωαννίνους

ΦΛΑΜΠΟΥΡΑΡΙ — Πλάνο έξω από το χωριό

δικαστήρια και μετρήσει τας 30 λίρας, ας είχε πέρυσι εισπράξει από τους εν Αικατερίνη παρεπιδημούντας Φλαμπουραρίτας. Το πόσόν δε τούτο είχεν εμβάσει δια των αδελφών Πάκη οίτινες εχρεώκόπησαν μετ' ολίγας ημέρας και ούτω απωλέσθη ούτος και οι υποστηρίζοντες αυτόν ήθελον να χαρίσθουν τα χρήματα ταύτα προς τους πτωχεύσαντας λόγω έργω δε να τα κάμουν τρεις το χύρο.

Η αντίθετος του Μουχτάρη μερίς θάλεπυσα την αδικίαν ταύτην επρόβλεψε και επώλησε τον βοσκότοπον εις τσελεγκάδες, και την επαύριον επρόκειτο να υπάγουν όπως υποδεχθεί τους αγοραστάς του βοσκατόπου εις το Φαριάκι μερος κατάφυτον από δένδρα. Ενώ συνεζήτουν και αμείλουν συνάμα, επετέθη ο Χρήστος Ρούσης μετά του υιού του, όπως κτυπήσωσι τον Ιωάννη Ρούσην. Ιδών τούτο ο φονευθείς Αθανάσιος Μουτσίκας επενέβη εις υπεράσπισιν εκείνου όστι τον εστεφάνωσε και ούτως οι υιοί ανεδέχθησαν εκ της κολυμβήθρας την κόρην του. Ο φονεύς Γρηγ. Δέμας επυροβόλησεν εναντίον του Ρούση ανεπιτυχώς. Δευτέρα βοήθς ρεβαλντερ έλαχε τον μακαρίτην Αθ. Μουτσίκαν όστις μετά 18 ώρας απεβίωσε. Τρίτη σφαίρα έλαχε τον Ιω. Διογένην.

Ο Κ. ΝΟΜΑΡΧΗΣ

Συνέντευξη από την 1η σελίδα

ριστική αξιοποίηση της πόλης των Ιωαννίνων και της Δωδώνης θα αποτελούσε σοβαρό πόλο τουριστικής έλξης για το Νομό. Σήμερα βρίσκεται σε υποτυπώδη ανάπτυξη και η τουριστική κίνηση που σημειώνεται οφείλεται σε όσους αγαπούν την παρθένα φύση.

Έχει η Νομαρχία, στους στόχους του 1988, την έναρξη έργων αξιοποίησης της περιοχής, ώστε να κινηθεί το ενδιαφέρον του εσωτερικού τουρισμού και να συγκρατηθεί η σπατάλη συναλλαγμάτων από τους νεοέλληνες που το δαπανούν σε χώρες χαμηλότερου φυσικού κάλους;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Στόχος της Νομαρχίας είναι η ολοκλήρωση των βασικότερων έργων υποδομής που θα βοηθήσουν την τουριστική ανάπτυξη, ενώ η ένταξη στο Ν. 1262 επενδύσεων τουριστικού ενδιαφέροντος και η συνέχιση των εργασιών τόσο του Εθνικού Δρυμού όσο και η διατήρηση των μνημείων της περιοχής, πιστεύεται ότι θα συμβάλλουν στην τόνωση της τουριστικής κίνησης.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Ειδικότερα έχει η Νομαρχία στους στόχους της, την αξιοποίηση της Τύμφης και του Βίκου, μοναδικού γεωλογικού φαινομένου στην Ευρώπη.

Σημειώνουμε ότι οι χιονοδρομικές πύλες της Τύμφης, μήκους 8-10 χιλιομέτρων, δεν υπάρχουν σε άλλα θουά της χώρας μας, και το χιόνι διατηρείται έξι και πλέον μήνες το χρόνο.

Για το δρυμό ΒΙΚΟΥ — ΑΛΟΥ, που έχει νομοθετηθεί πριν από 15 χρόνια, δεν έχει ληφθεί καμιά σοβαρή μέριμνα για την προστασία του. Τα 1.200 περίπου είδη της χλωρίδας, που βρίσκονται στη συλλογή του σεληνίστου συλλέκτη Κώστα Λαζαρίδη, ο αριθμός τους κάθε χρόνο μειώνεται και πολλά από τα σπάνια είδη πανίδας εξαφανίζονται οριστικά.

Κύριε Νομάρχα, δεν είναι σωστό ότι, η έλλειψη ενδιαφέροντος των «αριμοδίων», αποτελεί σοβαρή εθνική ζημία;

Δεν θάπρεπε σύντομα να διαριστούν φύλακες σε 24ωρη βάση, ώστε το περιβάλλον να προστατευθεί με έργα και όχι με λόγια ή αποφάσεις που δεν υλοποιούνται;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Η δημιουργία ενός χιονοδρομικού κέντρου αποτελεί αντικείμενο γενικότερου σχεδιασμού σε συνεργασία με τον ΕΟΤ. Όπως γνωρίζετε η δυνατότητα δημιουργίας ενός χιονοδρομικού κέντρου προσιδιάζει και σ' άλλες περιοχές του Νομού, που έχουν εκδηλώσει ενδιαφέρον από καιρό, πλην όμως η απόφαση και η τελική επιλογή του χώρου, πρέπει να αποτελέσει αντικείμενο ολοκληρωμένης μελέτης.

Θα θέλαμε εδώ συμπληρωματικά να σας πληροφορήσουμε ότι στο πενταετές πρόγραμμα του ΕΟΤ, δεν συμπεριλαμβάνεται η δημιουργία χιονοδρομικού κέντρου στην Τύμφη. Όμως στη Συνισπτική Έκθεση Προγραμματιζομένων έργων τομέα Τουρισμού Ιωαννίνων, δίνεται η δυνατότητα διερεύνησης της εφικτότητας και σκοπιμότητας της δημιουργίας χιονοδρομικού κέντρου με προϋπόθεση την μη επιβάρυνση της ευαίσθητης κοιλάδας του Αώου από τη λειτουργία αυτού του κέντρου.

Για τον Εθνικό Δρυμό Βίκου — Αώου (όπως και για άλλους Δρυμούς μας) έχει αρχίσει την εκπόνηση ειδικής «Μελέτης Διαχείρισης του Δρυμού» η Δ/ση προστασίας Δασών και Δ.Π. Τμήμα Εθνικών Δρυμών του Υπουργείου Γεωργίας μέσα από την οποία επιξεργάζεται διάφορες προτάσεις για την ολοκληρωμένη και την ορθολογική αξιοποίησή του.

Στις προτάσεις αυτές περιλαμβάνονται διάφορα θεσμικά - διοικητικά μέτρα (φορέας δρυμού, φύλακες, διοικητικό κέντρο, φυλάκια γενικού διαχειριστικού σχεδίου, έρευνα - χλωρίδας, πανίδας, γεωλογίας, ιστορίας), μέτρα για τη λειτουργική οργάνωση του Δρυμού (οδικό δίκτυο, χώροι στάθμευσης οχημάτων, είσοδοι - έξοδοι, προβολή, πληροφόρηση - ενημέρωση, πινακίδες) και ευκολίες (αναψυχής) για την εξυπηρέτηση των επισκεπτών (πεζοδρόμοι - μονοπάτια, χώροι προσωρινής στάσης, θέσεις θέας, μουσείο δρυμού, περιβαλλοντικά μονοπάτια, κέντρα πληροφόρησης - ενημέρωσης επισκεπτών, χώροι υπαίθριων γυμνασίων, χώροι κατασκηνώσεως, οργάνωση ερασιτεχνικών και άλλων δραστηριοτήτων.

Για την προώθηση των παραπάνω προγραμμάτων, εκτός από την ανάγκη αυξημένων πιστώσεων, για την εξασφάλιση των οποίων αναζητούμε πηγές και από διεθνείς Οργανισμούς και ιδιαίτερα την ΕΟΚ (στα πλαίσια και της ένταξης της περιοχής στο κοινοτικό δίκτυο των ιδιαίτερα προστατευόμενων περιοχών) είναι απαραίτητο να καθοριστούν οι προτεραιότητες για το σκοπό αυτό και να προηγηθεί η έρευνα του δρυμού και η εξασφάλιση της αποτελεσματικής διοίκησης και διαχείρισής του.

Θα πρέπει όμως να γίνει κατανοητό ότι οποιαδήποτε έργα ή μέτρα για την οργάνωση και την «αξιοποίηση» εκτεταμένων ευαίσθητων περιοχών όπως είναι οι Εθνικοί Δρυμοί, δεν μπορούν να υλοποιηθούν από τη μια μέρα στην άλλη, ούτε υπάρχουν αυτή τη στιγμή οι δυνατότητες (οικονομικές, οργανωτικές και άλλες) για τη βραχυπρόθεσμη εφαρμογή ολοκληρωμένης διαχείρισης της περιοχής του δρυμού.

Πριν από τρία χρόνια εκπρόσωπος του Υπουργείου Γεωργίας (κ. Βουγιούκος) επισκέφθηκε το Ζαγόρι και σε συνεννοήσεις συγκεντρώσε, εξήγησε Μεσογειακών Ολοκληρωμένων Προγραμμάτων, που συντάχθηκε με τη συνεργασία του ΦΑΟ και στοίχισε τότε η σύνταξή του 2.000.000 δραχμές, σε ειδική δε έκδοση αναφέρονταν με λεπτομέρεια τα έργα που θα γινόταν στην περιοχή μας, ύψους τότε 4 δισεκατομμυρίων.

Μήπως γνωρίζετε για ποιο λόγο δεν πραγματοποιήθηκε αυτή η εξαγγελία;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Το Μεσογειακό Ολοκληρωμένο Πρόγραμμα Βορειοδυτικής Ελλάδας και Πελοποννήσου, βρίσκεται ήδη σε εξέλιξη και περιλαμβάνει δραστηριότητες που εκτελούνται είτε μέσω μέσω του Εθνικού Προγράμματος (ΠΔΕ).

Στα ΜΟΠ του Νομού εντάχθηκαν τα σημαντικότερα κατά τομέα έργα για τα οποία υπήρχαν και οι απαιτούμενες τεχνικές μελέτες. Παρά το γεγονός ότι η αναγνωριστική μελέτη του Υπουργείου Γεωργίας (κ. Βουγιούκος) δεν έχει ενταχθεί αυτούσια για το σύνολο των προτεινόμενων δραστηριοτήτων, εν τούτοις θα

οικικά έργα, που αποτελούν προτάσεις της μελέτης έχουν ήδη ενταχθεί στο ΜΟΠ του Νομού π.χ. Συνδυασμός Υδρευσης Δι. Ζαγορίου, εσωτερικά δίκτυα ύδρευσης Βίτας - Μονοδενδρίου, Δρόμος Μακρινού - Ελατοχωρίου, ενώ αντίστοιχα επεμβάσεις προβλέπονται με χρηματοδοτήσεις μέσω του Προγράμματος Διεθνών Επενδύσεων (Επενδύσεις Νόμου 1262, επενδύσεις κανονισμού 797/85 Ε.Ο.Κ. για γεωργικοκτηνοτροφία, Δασική Αξιοποίηση κ.λπ.).

ΕΡΩΤΗΣΗ: Το ότι δεν υπάρχει στη Νομαρχία ολοκληρωμένο Πρόγραμμα Σφαιρικής Οικονομικής Ανάπτυξης της περιοχής, βεβαιώνει ότι δεν έχει αρχίσει το Κράτος σοβαρά με την αξιοποίησή της; Προβλέπεται η σύνταξή του;

Εμείς πιστεύουμε ότι η έλλειψη προγραμμάτων εκμετάλλευσης των πλουτοπαραγωγικών πηγών του, οφείλεται στην εσφαλμένη σύνθεση του Νομαρχιακού Συμβουλίου. Το Ζαγόρι με τα 44 χωριά του ή τους προβλεπόμενους 7 Δήμους, δεν έχει σ' αυτό τον εκπρόσωπό του.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Η καθιέρωση των νέων θεσμών δημοκρατικού Προγραμματισμού μέσω Λαϊκών Κοινοτήτων Συνελεύσεων, Διοικητικών Συνελεύσεων και τελικής έγκρισης των προγραμμάτων και κατανομής των πιστώσεων — μέσω του Νομαρχιακού Συμβουλίου, δίνει κάθε δυνατότητα για ενταχθεί στην ανάπτυξη της περιοχής.

Η εφαρμογή του Πενταετούς Προγράμματος 1983-87 καθώς και η σύνταξη του νέου Πενταετούς Προγράμματος 1988-92 με την ευρύτερη συμμετοχή των ΟΠΑ, δίνει τη δυνατότητα για σωστότερη επιλογή των στόχων ανάπτυξης κατά περιοχή.

Παράλληλα η χρηματοδότηση μέσω του Νομαρχιακού Προγράμματος της σύνταξης αναπτυξιακών μελετών, δείχνει την ουσιαστική συμβολή της Πολιτείας στην αξιοποίηση όλων των παραγωγικών δυνατοτήτων κάθε περιοχής.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Πως είναι δυνατό η συγκράτηση του πληθυσμού στις ορεινές και κεντρικές περιοχές, πολύ περισσότερο ο επαγγελματισμός, όταν στα περισσότερα χωριά λείπει όχι μόνον η ιατρική αλλά και η στοιχειώδης υγειονομική περίθαλψη;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: α) Η περιοχή Ζαγορίου καλύπτεται σήμερα από τα Α.Π.: Ασπράγγελοι, Καλουτάς, Τσεπελόβου, Γρεβενιτίου και Πέτρας.

β) Το Νομαρχιακό Συμβούλιο πρότεινε Π.Π. στις Κοινότητες: Ασπράγγελοι, Καλουτάς, Τσεπελόβου, Πέτρας και Γρεβενιτίου.

Επίσης το Γρεβενίτι προτάθηκε και ως 24η μονάδα ετοιμότητας και ως ενισχυμένο Π.Π.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Το Υπουργείο Οικισμού έχει χαρακτηρίσει τους οικισμούς μας παραδοσιακά διατηρητέους και δόθηκε τότε η υποχρέωση όπως η διαφορά μεταξύ παραδοσιακής και απλής κατασκευής, να καλύπτεται από κίνητρα του κράτους.

Παρά ταύτα ουδέποτε πραγματοποιήθηκε η υπόσχεση. Αποτέλεσμα, οι φτωχοί κάτοικοι των ορεινών αυτών κοινοτήτων, να επιβαρύνονται με σοβαρή οικονομική δαπάνη ή να τα εγκαταλείνουν και να εκπατρίζονται.

Στις έντονες διαμαρτυρίες των Ζαγορίσιων, το ΥΠΕΧΩΔΕ δεν δειχνει ενδιαφέρον, παρ' όλον ότι οι εκάστοτε Νομάρχες έβρισκαν δίκαιο το αίτημα. Μήπως βρίσκεται το θέμα στα ενδιαφέροντά σας και πρόκειται να προβείτε στις προβλεπόμενες ενέργειες προς το ΥΠΕΧΩΔΕ;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Για επίσκεψη ή αντικατασκευή αξιόλογων κτιρίων ή κτιρίων που βρίσκονται σε παραδοσιακούς οικισμούς ισχύουν ειδικά κίνητρα δανειοδότησης, σύμφωνα με αποφάσεις ΥΠΠΟ και ΥΠΕΧΩΔΕ και Δ/τ Τράπεζας Ελλάδας.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Παρουσιάζονται άτομα, ως Οικολόγοι, Περιβαλλοντολόγοι κλπ., τα οποία με άρθρα και έγγραφα προς τις Αρχές, προσπαθούν να πείσουν ότι η φύση πρέπει να μείνει παρθένα για να απολαμβάνουν τα αγαθά της, τα οποία έ-

χουν καταστρέψει στις πόλεις, στην προσπάθεια να λύσουν τα οικονομικά τους προβλήματα.

Τελευταία η δραστηριότητα τους έχει στόχο το Ζαγόρι — αξιοποίηση Τύμφης κ.α. — και παρόλο που τους ζητάμε να εκθέσουν τις επισημονικές απόψεις τους σε κτρογγυλή τράπεζα με εκπροσώπους των κατοίκων αρνούνται και περιορίζονται σε έντονες διαμαρτυρίες στο εσωτερικό και εξωτερικό με σκοπό την ματαίωση κάθε αναπτυξιακής κίνησης στο χώρο μας.

Δε νομίζετε ότι η κίνηση αυτή δεν πρέπει να λαμβάνεται υπόψη, όταν δεν έχει ακολουθηθεί η παραπάνω δημοκρατική διαδικασία;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Επί του ερωτήματος αυτού η γνώμη μας είναι πως χρειάζεται ειδική μελέτη στο θέμα «προστασία του περιβάλλοντος» έτσι ώστε να καθοριστούν σωστά οι ιδιαίτερα προστατευόμενες περιοχές και οι ζώνες τους.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Αν και το θέμα είναι του Κέντρου, θα θέλαμε να πληροφορηθούμε εάν στο πρόγραμμά του Ο.Π.Ε. υπάρχει πρόβλεψη, ώστε οι τηλεπικοινωνιακές ανάγκες των κατοίκων των χωριών του Ζαγορίου να καλυφθούν μέσα στο 1988 με ατομικές τηλεφωνικές συσκευές, ώστε να μην βρίσκονται αποκομμένοι από τον υπόλοιπο κόσμο, όταν ως συνήθως τα κοινοτικά τηλέφωνα είναι κλειστά ή δεν λειτουργούν; Ή έστω τότε προβλέπεται να τοποθετηθούν; Απευθυνόμαστε σε σας διότι ο ΟΤΕ αποφεύγει να μας δώσει θετική πληροφορία.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Οι οικισμοί που πρόκειται να τηλεφωνηθούν είναι:

Α.Κ. ΤΣΕΠΕΛΟΒΟΥ
— Ηλιοχώρι 1988
— Βρυσχώρι 1988
— Λίστα 1988

Α.Κ. ΓΡΕΒΕΝΙΤΙΟΥ
— Ελατοχώρι 1989
— Καρούς Γρ. 1989
— Καβαλάρι 1989
— Μακρίνο 1989
— Καστανόνας 1989

Α.Κ. ΚΗΠΩΝ
— Βροδέτο 1990
— Καπέσοβο 1990
— Κουκούλι 1990
— Λεπτοκαρύα 1990
— Φραγκάδες 1990

Α.Κ. ΑΣΠΡΑΓΓΕΛΩΝ
Α. ΠΕΔΙΝΑ νέο Α.Κ. 1989)
— Δοκίμο 1990

— Ανθρακίτης 1990
— Διπόταμος 1990
— Καλουτάς 1990
— Μανασή 1990

ΕΡΩΤΗΣΗ: Στην περίπτωση που η πολιτεία στρέψει την προσοχή της στην ειδικότερα στην τουριστική ανάπτυξη, επιβάλλεται να ενταχθεί το πρόγραμμα θελήσεων του οδικού δικτύου, που απαιτεί σοβαρή δαπάνη και δεν είναι δυνατόν να εκπαιστεί σε μικρό χρονικό διάστημα. Επαρχιακοί δρόμοι όπως Ασπράγγελοι, Ελάτη, Δοκίμο, Μανασή, Καλουτάς, Διπόταμο, Ανθρακίτη, Καβαλλάρι, Καρούς, Μπαλτούμα, ο δρόμος από Γρεβενίτι, Φλαμπουράρι, Ελατοχώρι, Βοδούσα, ο δρόμος από Νεγάδες, Φραγκάδες, Λεπτοκαρύα, Δόλιανη, Καστανόνας, Μακρίνο, Πολιτάς Μετσόβου, ο δρόμος έ-ξω από το Σκαμνέλι, Γυφτόκαμπο, Ηλιοχώρι, Βρυσχώρι και Λίστα, ο δρόμος Αρίστη προς το χωριό Βίκος με τη γραφικότερη θέα του Δρυμού Βίκου, ο δρόμος προς το Βροδέτο με την πανοραμική θέα, ο δρόμος προς Διλόφο που έχει χαρακτηριστεί ως «εξόχου φυσικού κάλλους», και σε τρία σημεία δεν έχουν ενωθεί, βρίσκονται στο στάδιο χωματόδρομου με ελαφρό σκυρόστρωση. Δεν κρίνετε ότι πρέπει να διατίθενται μεγαλύτερα ποσά κάθε χρόνο, ώστε η βασική αυτή υποδομή να πραγματοποιηθεί;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Οι οικισμοί που πρόκειται να τηλεφωνηθούν είναι:

Α.Κ. ΤΣΕΠΕΛΟΒΟΥ
— Ηλιοχώρι 1988
— Βρυσχώρι 1988
— Λίστα 1988

Α.Κ. ΓΡΕΒΕΝΙΤΙΟΥ
— Ελατοχώρι 1989
— Καρούς Γρ. 1989
— Καβαλάρι 1989
— Μακρίνο 1989
— Καστανόνας 1989

Α.Κ. ΚΗΠΩΝ
— Βροδέτο 1990
— Καπέσοβο 1990
— Κουκούλι 1990
— Λεπτοκαρύα 1990
— Φραγκάδες 1990

Α.Κ. ΑΣΠΡΑΓΓΕΛΩΝ
Α. ΠΕΔΙΝΑ νέο Α.Κ. 1989)
— Δοκίμο 1990

— Ανθρακίτης 1990
— Διπόταμος 1990
— Καλουτάς 1990
— Μανασή 1990

5 εκ. το 1986 5 εκ. το 1987, 5 εκ. το 1988 2.960.000.

6. Βελτίωση οδού Γέφυ. Μπαλτούμας Γρεβενίτι, Φλαμπουράρι, Βοδούσα 56 χιλ. το 1985 45 εκ. το 1986 30 εκ. το 1987 25 εκ. και το 1988 38 εκ.

7. Κατασκευή τμήματος 45ης επαρχ. οδού Μακρίνο — Ελατοχώρι το 1987 6.500.000 και το 1988 45 εκ.

8. Ολοκλήρωση ασφαλτόστρωσης τμήματος 45ης επαρχ. οδού από Κηπούς μέχρι Νεγάδες, Φραγκάδες, Λεπτοκαρύα το 1985 8 εκ. το 1986 12.500.000 το 1987 5 εκ. και το 1988 5 εκ.

9. Βελτίωση και συντήρηση παλαιών ασφαλτοπατητών του επαρχ. και κοιν. οδικού δικτύου (ήτοι 25η, 26η, 27η 28η 45η επαρχ. οδών) και των κοιν. οδών προς Κουκούλι — Ασπράγγελοι — Κάτω Πεδίνα — Καλπάκι. Ομάδα 4η το 1985 10 εκ. το 1986 19 εκ. και το 1987 6 εκ.

10. Μελέτη 41η επαρχ. οδού Γρεβενίτι — Βοδούσα το 1988 3 εκ.

ΣΥΝΟΛΟ 1988 119.000.000 δρχ.

— Ανθρακίτης 1990
— Διπόταμος 1990
— Καλουτάς 1990
— Μανασή 1990

ΕΡΩΤΗΣΗ: Στην περίπτωση που η πολιτεία στρέψει την προσοχή της στην ειδικότερα στην τουριστική ανάπτυξη, επιβάλλεται να ενταχθεί το πρόγραμμα θελήσεων του οδικού δικτύου, που απαιτεί σοβαρή δαπάνη και δεν είναι δυνατόν να εκπαιστεί σε μικρό χρονικό διάστημα. Επαρχιακοί δρόμοι όπως Ασπράγγελοι, Ελάτη, Δοκίμο, Μανασή, Καλουτάς, Διπόταμο, Ανθρακίτη, Καβαλλάρι, Καρούς, Μπαλτούμα, ο δρόμος από Γρεβενίτι, Φλαμπουράρι, Ελατοχώρι, Βοδούσα, ο δρόμος από Νεγάδες, Φραγκάδες, Λεπτοκαρύα, Δόλιανη, Καστανόνας, Μακρίνο, Πολιτάς Μετσόβου, ο δρόμος έ-ξω από το Σκαμνέλι, Γυφτόκαμπο, Ηλιοχώρι, Βρυσχώρι και Λίστα, ο δρόμος Αρίστη προς το χωριό Βίκος με τη γραφικότερη θέα του Δρυμού Βίκου, ο δρόμος προς το Βροδέτο με την πανοραμική θέα, ο δρόμος προς Διλόφο που έχει χαρακτηριστεί ως «εξόχου φυσικού κάλλους», και σε τρία σημεία δεν έχουν ενωθεί, βρίσκονται στο στάδιο χωματόδρομου με ελαφρό σκυρόστρωση. Δεν κρίνετε ότι πρέπει να διατίθενται μεγαλύτερα ποσά κάθε χρόνο, ώστε η βασική αυτή υποδομή να πραγματοποιηθεί;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Οι οικισμοί που πρόκειται να τηλεφωνηθούν είναι:

Α.Κ. ΤΣΕΠΕΛΟΒΟΥ
— Ηλιοχώρι 1988
— Βρυσχώρι 1988
— Λίστα 1988

Α.Κ. ΓΡΕΒΕΝΙΤΙΟΥ
— Ελατοχώρι 1989
— Καρούς Γρ. 1989
— Καβαλάρι 1989
— Μακρίνο 1989
— Καστανόνας 1989

Α.Κ. ΚΗΠΩΝ
— Βροδέτο 1990
— Καπέσοβο 1990
— Κουκούλι 1990
— Λεπτοκαρύα 1990
— Φραγκάδες 1990

Α.Κ. ΑΣΠΡΑΓΓΕΛΩΝ
Α. ΠΕΔΙΝΑ νέο Α.Κ. 1989)
— Δοκίμο 1990

— Ανθρακίτης 1990
— Διπόταμος 1990
— Καλουτάς 1990
— Μανασή 1990

5 εκ. το 1986 5 εκ. το 1987, 5 εκ. το 1988 2.960.000.

6. Βελτίωση οδού Γέφυ. Μπαλτούμας Γρεβενίτι, Φλαμπουράρι, Βοδούσα 56 χιλ. το 1985 45 εκ. το 1986 30 εκ. το 1987 25 εκ. και το 1988 38 εκ.

7. Κατασκευή τμήματος 45ης επαρχ. οδού Μακρίνο — Ελατοχώρι το 1987 6.500.000 και το 1988 45 εκ.

8. Ολοκλήρωση ασφαλτόστρωσης τμήματος 45ης επαρχ. οδού από Κηπούς μέχρι Νεγάδες, Φραγκάδες, Λεπτοκαρύα το 1985 8 εκ. το 1986 12.500.000 το 1987 5 εκ. και το 1988 5 εκ.

9. Βελτίωση και συντήρηση παλαιών ασφαλτοπατητών του επαρχ. και κοιν. οδικού δικτύου (ήτοι 25η, 26η, 27η 28η 45η επαρχ. οδών) και των κοιν. οδών προς Κουκούλι — Ασπράγγελοι — Κάτω Πεδίνα — Καλπάκι. Ομάδα 4η το 1985 10 εκ. το 1986 19 εκ. και το 1987 6 εκ.

10. Μελέτη 41η επαρχ. οδού Γρεβενίτι — Βοδούσα το 1988 3 εκ.

ΣΥΝΟΛΟ 1988 119.000.000 δρχ.

Κατά τις εκλογές της 25.4.88 εξέλεξε το Νέο Δ. Συμβούλιο του Κέντρου Ερευνών Ζαγορίου και συγκροτήθηκε:

— Πρόεδρος: Βασ. Τζιβάς (Κάτω Πεδίνα)
— Αντιπρόεδρος: Μανώλης Καπελλίδης (Κάτω Πεδίνα)
— Γ. Γραμματέας: Γεώργιος Γένης (Αρίστη)
— Ταμίας: Αθαν. Σακελλαρίδης (Φραγκάδες)
— Μέλη: Δημ. Κουνάδης (Βρυσχώρι), Οδυσ. Τόλογλου (Καπέσοβο), Φίλιπ. Μακρυγιάννης (Μονοδένδρι).

ΕΞΕΛΕΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
— Κίμων Κυριάκης (Φραγκάδες)
— Δοκίμο Ζαγορίσιος (Καλουτάς)
— Ιωάν. Τσεκούρας (Φραγκάδες)

ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΙΣΤΟΡΙΚΗ και ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

ΕΚΔΟΤΗΣ - ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΙΜΩΝ ΑΘ. ΚΥΡΙΑΔΗΣ

Ιωαννίννα: Λόρδου Βύρωνος 21 Τηλ. 0651/28.088-26.266

Αυτόματος τηλεφώνητής 33.469

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βαζώλας Βύρων Βαζώλας Κώστας Γιαννάκης Ευριπίδης Λαμπρινός Στάθης Νικολαΐδης Γιάννης Τζιβάς Βασίλης Τζιβάς Φρίδος Τσαούσης Λευίδας

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΑ

Γ. Δούβαλη — Ε. Αποστόλου 28 Οκτωβρίου 41

Το ΖΑΓΟΡΙ μας

ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ

ΒΑΣΙΛΙΚΗΣ Δ. ΚΟΥΝΑΒΟΥ — ΣΙΟΥΡΗ

Από το χωριό Βρυσχώρι που πρόωρα «αποδήμιζε εις Κύριον», για την προσφορά της στη μάχη της Πίνδου 1940.

Ως γνωστόν από τις πρώτες νέες γυναίκες που Ζαγορίου με έγκριση του εθελοντικού πατέρα της, πρόσφερε τις υπηρεσίες της στο Απόσπασμα Αίωας συγκεντρώσαντας τους κατοίκους του χωριού τη νύχτα.

α) Τις 5 Νοεμβρίου 1940 για να οδηγήσει το τμήμα στρατού εναντίον των Ιταλών, που επιχειρήσαν να απήσουν προκατασκευασμένη Εύληνη γέφυρα στον Αώο.

β) Τις 14 Νοεμβρίου 1940 να μεταφέρουν οι γυναίκες και άνδρες του Βρυσχωρίου πολυμορφία στον Αβάλο και Νταβάλα, για την ανακατάληψη της Κόνιτσας από ειδικό απόσπασμα Ζαγοριωτών πολεμιστών και,

γ) Για την προσφορά ψωμιού και ήπας από το σπίτι της στο ειδικό αυτό απόσπασμα.

Π. ΣΤΑΡΑΣ

ΜΕΜΟΣ ΤΑΛΙΑΔΟΡΟΣ — ΘΩΜΑΣ ΜΗΛΙΩΤΗΣ

ΔΙΛΟΦΟ: Δύο χωριανά μας χάθηκαν κιόλας φέτος, ο ένας κοντά στον άλλο. Πρώτα ο Αγαμέμνων (Μέμος) Ταλιαδόρος και πριν λίγες μέρες ο Θωμάς Μηλιώτης. Ο Μέμος Ταλιαδόρος γύρισε στο χωριό από την Αίγυπτο συνταξιούχος και ζούσε με την μελίσσια του, τα δέντρα του και το κυνήγι. Κυνηγός άριστος με αγάπη για τα θηράματα. Λυπόταν για την εξόντωσή τους. Πέρι άκουσα τουφεκίες στην άκρη του χωριού. Κάποιοι ένοιον κυνηγοί κυνηγούσανε κοτσάφια.

— Πες τους, μου λέει, να μην τα σκοτώνουν. Είναι ωραία πουλιά, κελαηδούν όμορφα την άνοιξη. Παρά την αρρώστια του εξακολουθούσε σχεδόν μέχρι τα τελευταία του να είναι ευθετής και καμαρωτός. Κι η φροντίδα για το σπίτι του άσπρη.

Ο Θωμάς Μηλιώτης από το 1950 και δώδεκα ήταν η ζωντανή παρουσία του χωριού. Χωρίς νάνοι διορισμένους ήταν στην ουσία ο άριστος γραμματέας του. Ήξερε τα πάντα εξυπηρετούσε πρόθυμα όλους. Χαρακτηριστική ήταν η τάξη του. Μα Εξωριστά αγαπούσε την εκκλησία του χωριού. Ήταν μερμένος μαζί της. Μόνιμος επιτρόπος φρόντιζε για όλα. Βοηθούσε τον παπά, τακτοποιούσε τα πάντα στην εντέλεια και δυσανασχετούσε όταν κάποιος χαλούσε την ευταμία του και την τυπικότητά του. Ιδιαίτερα έζησε την αναστήλωση της εκκλησίας. Δύο χρόνια ολόκληρα δεν έκανε άλλο παρά να παραλαμβάνει υλικά, να επιβλέπει τους μαστόρους, να κρατά λογαριασμούς. Και χάρηκε ως τα κατάβατα της ψυχής του, όταν τελειώσε το έργο κι έγιναν τα «θυρανοίγια».

Και οι δυο τους μας λείπουν. Όμως το χωριό θα τους θυμάται πάντα.

Β. Β.

ΕΥΘΥΜΙΟΣ ΠΑΠΑΓΩΑΝΝΟΥ

Πέθανε και κηδεύτηκε στην Αθήνα ο συνταξιούχος δάσκαλος Ευθύμιος Παπαγιάννου απ' το Κουκούλια της Άρτας, σύζυγος της Αθηνάς Κ. Μαργιάλη απ' το Σκαμνέλι.

Ο Ευθύμιος Παπαγιάννου ήταν εθελοντικός οικογενειάρχης και πολύ καλός δάσκαλος αφοσιωμένος στο διδασκαλικό κατήκον. Η ζωή του πέρασε απ' το σπίτι ως το Σχολείο.

Στα πρώτα χρόνια υπηρέτησε στο Μεσόφυργο — Άρτας. Κι αργότερα — μετά το γάμο του — στις μεγάλες κοινότητες Πεδιάνη και Κασοκά — Ιωναννίνων, όπου ήταν γνωστός για τη φιλεργατικότητα και την ευγενική του συμπεριφορά προς όλους. Έλαβε μέρος στον πόλεμο του 40 ως ευσταλής εύζωνος του ηρωικού 3)40 Συντάγματος. Με τους Αρτινούς — Αρτινός κι αυτός — που, όπως λέει ο Ελύτης στο Άσμα ηρωικό και πένθιμο, «ήταν απ' την αρχή στην πρώτη γραμμή του αγώνα».

Απ' αυτόν τον αγώνα ο αγαπητός Θύμιος, διηγόταν αργότερα γεγονότα και παρουσίαζε καταστάσεις, που έφερναν αυθόρμητο γέλιο στους ακροατές του. Γιατί, με τη φιλαλήθειά του, δεν έκρυβε τίποτε απ' τις φοβίες, που τον κατέπνυχαν στις εφιαλτικές εκείνες ώρες του πολέμου και τα μέσα που μεταχειριζόταν για να μην αφήσει, όπως έλεγε, το κορμί του στις πλεγίες και τις χαράδες των Βορειοηπειρωτικών δυνάμεων.

Θερμά συλλυπητήρια στη σύζυγό του Αθηνά και στην αγαπημένη του κόρη Έλλη. Ο εγγονός του, που έχει το όνομά του, να έχει και την ευχή Α. Τ.

ΠΑΝΩΡΑΙΑ ΓΚΟΓΙΑΝΝΟΥ

Γεννήθηκε στον Ελαφότοπο πριν 80 χρόνια, μεγάλωσε στο χωριό ανενόητος τα δροσερά αέρα του Στούρου που χαρίζει μια ιδιαίτερη ομορφιά και χάρη. Στα δέκα οκτώ της Εσχίρισε στα μάτια ενός καλού και άξιου παλικάριου του χωριού μας, Μελέτη Γκογιάννου τον λέγανε, γρήγορα ένωσαν την ζωή τους και γρήγορα καρποφόρησε φέρνοντας στη ζωή πολλά και άξια παιδιά. Σαν σύζυγος και μόνα στάθηκε περήφανη στο πλευρό εκείνων που αγαπούσε. Τα χρόνια περνούν, φεύγει ο άνδρας που αγαπούσε και της αφήνει το κενό του χαρού του, έτσι ακολουθεί τα παιδιά της στην Αθήνα που η ιστορική τους φροντίδα την γεμίζουν χαρά και περηφάνεια. Φθάσαμε στην πορεία μέρα της 2 Μαΐου 1988 που κλείνει το δρόμο για την παραπέρα ζωή της, που προτού παραδοθεί μαζί με την ευχή της, ζήτησε να θαφτεί στο χωριό εκεί που γεννήθηκε για να νιώσει και πάλι το χόδι από τον δροσερό αέρα του Στούρου, πιστεύοντας πως στο πέρας του θα αλαφρύνει το χόμα που θα την σκεπάσει. Η Ένωσή μας νιώθοντας τον μεγάλο πόνο των παιδιών της που έφερε ο χαμός της μάνας, παραστέκει κοντά τους σφιγγόντας το χέρι τους με Εξωριστή πατριωτική αγάπη και εκτίμηση.

ΑΡ. ΣΙΟΥΡΗΣ

ΧΡΗΣΗ ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΩΝ ΦΥΤΩΝ ΣΤΟ ΖΑΓΟΡΙ

Από τη Διδακτορική Διατριβή του Ιατρού κ. Μιχαήλ Μάλλαμα, λέκτορα Ιατρικής Σχολής Πανεπιστημίου Ιωαννίνων με τίτλο «Η λαϊκή βοτανολογία και η χρήση των φυτών στο Ζαγόρι», αναδημοσιεύουμε μνηματά της που αναφέρεται σε διάφορα βότανα που χρησιμοποιούνται για θεραπευτικούς λόγους ακόμα και σήμερα στην περιοχή μας.

ΑΙΡΚΟΥΔΟΠΟΥΡΝΑΡΟ (λαύροδος, λιόπουρνο)

Περιγραφή

Δενδρικό ύψους 3—10 μ., με πολλούς κλάδους πράσινους, απλωτούς. Φλοιός λεύκος. Φύλλα πράσινα, λαμπερά, δερμάτινα, κηρώδη, ωείδη — επιμήκη μήκους 4—8 εκ. με χείλη κυματοειδή, ακαθάρτα (αγκάθια μήκους 6—8 χλστ.) με μικρό μίσχο. Άνθη εύσσμα, μικρά, υπόλευκα, σε μασχαλιαίους κορμούς που εμφανίζονται στο μέσο του καλοκαιριού σε διαφορετικά δένδρα τα αρσενικά και θηλυκά. Οι καρποί είναι ράγες με χρώμα κόκκινο (9).

Χρήση στο Ζαγόρι

Χρησιμοποιείται στην καλοήγη υπετροφία του προστάτη.

Τα φύλλα του φυτού θράζονται καλά με νερό και από το αφέψημα αυτό πίνει ο ασθενής ένα ποτήρι κρασιού το πρωί και ένα το βράδυ. Κατά πληροφορίες ατόμων που έπασχαν, υπήρξε μεγάλη θελτίωση με την χρήση αυτή.

Στη Λαϊκή Ιατρική χρησιμοποιείται και μέχρι σήμερα ως αντιπυρετικό, διουρητικό, τονωτικό και παλαιοτέρα κατά των ρευματισμών, θρογγίτιδων και περιστασιακά ως αντιδιαρροϊκό, ως αντιυπερτασικό και επιδρωτικό.

Χρησιμοποιούμενα μέρη: νεαρά φύλλα που συλλέγονται Μαΐο - Ιούνιο.

Οι καρποί είναι πολύ τοξικοί και προκαλούν έμετο, διάρροια, ηπία νάρκωση.

Συνοψίζοντας οι ενέργειες που αποδίδονται στο φυτό είναι: διουρητική, αντιπυρετική, αντισηπτική, υποτασική, επιδρωτική, τονωτική, κατά της θρογγίτιδας, κατά των ρευματισμών — αρθρίτιδων.

ΒΑΛΕΔΙΑΝΑ

Περιγραφή

Είναι πολυετής πόα ύψους 20—150 εκ. με αρωματική ρίζα και μόνο στέλεχος. Τα φύλλα είναι πτεροειδή μή-

κους 20 εκ., αντίθετα, με οδοντωτά φυλλάκια. Τα άνθη είναι λευκά ή ροδόχρα σε πυκνό επάκριο κόρυμβο. Ανθίζει Ιούνιο - Αύγουστο. Χρήση στο Ζαγόρι: Χρησιμοποιείται σε πτώσεις αδυναμίας και αναιμίας. Συλλέγονται κλωνία από το φυτό και ξεραίνονται στη σκιά. Αυτά τα κλωνία θράζονται με κρασί για αρκετή ώρα. Από το αφέψημα αυτό πίνει ο ασθενής ένα φλυτζάνι τσαγιού πρωί, μεσημέρι και βράδυ προ του φαγητού.

Ιστορία — Άλλες χρήσεις: Αυτό γνωστό από την αρχαιότητα (νάρδος του Διοσκορίδη). Χρησιμοποιήθηκε από Άρσες γιατρούς και έλαιο του όνομα αυτό τον 10ο μ.χ. αιώνα. Σε πολλές φαρμακοποιίες συνιστάται σαν δυναμωτικό, ανελκυστικό.

κό, κατά της επιληψίας και πονοκεφάλων επί νευραλγίων τριβίου, ημικρανίας, δυσμηνόρροιας, ταχυκαρδίας και αγγωδών καταστάσεων. Η ρίζα του φυτού εσωτερικά λαμβανόμενη προκαλεί αυξημένη κινητικότητα στο πεπτικό μερικές φορές διάρροια και έμετο. Όταν ληφθεί σε μεγαλύτερη ποσότητα προκαλεί ανησυχία, υπνία, ζάλη, κεφαλαλγία και παροψία (άρρωστος έβλεπε το μισό δωμάτιο να καίγεται), εμβοές ώτων, τρυμνών άκρων και διούρηση.

ΒΡΑΒΕΥΤΗΚΕ Η ΠΟΙΗΤΡΙΑ ΧΡΥΣΑΝΘΗ ΖΙΤΣΑΙΑ

Στην αθήνα τελετών της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών σε ειδική εκδήλωση, τιμήθηκε με το Χρυσό Βραβείο Γραμμάτων της Μουσικής Εταιρείας Βορείων Ελλάδος, η Ηπειρώτισσα ποιήτρια Χρυσάνθη Ζίτσια (Ζαζα), σύζυγος του αξιωματικού Κυπριανού γεωπόνου Λάμπρου Οικονομίδη, για την ποιητική δημοσίευσή της με τίτλο «Συμφορητική». 25 ποιητικές συνθέσεις, 4 συλλογές διηγημάτων, 3 μελέτες και δύο διατριβές και ποιητικές εκδόσεις για τα Ελληνόπουλα.

Η Συντακτική Επιτροπή του περιοδικού μας στη συνεργασία με Χρυσάνθη Ζίτσια, ευχαρίστησε τη σερά της τα θετικά συγκαταθήματα για την τιμητική διάκριση.

Το ΖΑΓΟΡΙ μας

ΕΝΩΣΗ ΖΑΓΟΡΙΣΙΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ

Η Ένωσή των Ζαγορισίων Αθηνών έστειλε στη Νομαρχία Ιωναννίνων, 4σέλιδη αναφορά με θέμα «Οδικό επαρχιακό δίκτυο Ζαγοροχωρίων», για επίσημο των ελλείψεων του οδικού δικτύου, που ακόμη δεν αποκαταστάθηκε, με την ελπίδα ότι θα διατεθούν τα αναγκαία χρηματικά κονδύλια προς ολοκλήρωσή του, για την άνετη και ευχερή κίνηση των τροχόφορων». Ειδικότερα αναφέρεται:

α) Ο επαρχιακός δρόμος από Άγιο Αθανάσιο Αστεραγέλιον προς Μηλιώτες με τη διακλάση προς Διπόταμο, απαιτεί διατάξεις, τεχνικά έργα και συντήρηση διότι τους χειμερινούς μήνες η βατότητα του είναι προβληματική.

β) Ο επαρχιακός δρόμος από Σκαμνέλι προς Λάιστα - Βρυσχώρι, πρέπει να ασφαλιστεί διότι η κυκλοφορία αυτοκινήτων βαρέως τύπου καταστρέφει το ασφαλτοστρωμένο οδόστρωμα.

γ) Επιδίδεται η διάνοξη του δρόμου από Ελατοχώρι προς Μακρύνος, μικρής απόστασης που θα συσταθεί κατά πολύ τη συγκοινωνία μεταξύ Κεντρικού και Ανατολικού Ζαγορίου.

δ) Η καθυστέρηση διατάξεων ορισμένων σημείων και η ασφαλιστική του δρόμου Γρεβενή — Βοδούσα είναι άδικαιολόγητη, πριν από 6 χρόνια είχε εξοφληθεί η αποπληρωμή του.

ε) Κρίνεται αναγκαία η συντήρηση του τμήματος από Άλωνα Πεδιά προς Κάτω Πεδιά — Ελαφότοπο μήκους 400 μέτρων, διότι λόγω των ομβρίων υδάτων δημιουργούνται αδιάβατες λακωνίες.

στ) Η Ένωσή της Αρίστης 1) με τον δρόμο Πεδινών — Ελαφότοπο που θα ενώσει το Κεντρικό με το Ανατολικό Ζαγόρι και 2) με το δρόμο προς Κόνιτσα θα εξυπηρετήσει την επικοινωνία του Ζαγορίου με την επαρχία Κόνιτσης και τον κάμπο της και άμεσα τον τουρισμό που έχει σημειώσει μεγάλη αύξηση. Σήμερα μεγάλο μέρος επισκεπτών στα ταξίδια την επίσκεψη εξ αιτίας των μεγάλων χωρικών σπολό διαδρομών.

ζ) Η διατάχηση και βελτίωση της βατότητας του δρόμου από Γρεβενή — Τρίστονο προς τον Εθνικό δρόμο Ιωαννίνων — Μετσόβι μετ' Πέτρας - Ιτέας - Σίστενας θα συντομεύσει τη διαδρομή κατά 25 χιλιόμετρα. Κατέλνει με την αρίστην εργον μικρότερης αξίας.

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ

ΕΝΩΣΗ ΕΛΑΦΟΤΟΠΟΥ: Η Εριέτη Σουρανική — Λόγχα πρόσφερε για τη στήλη Αγίου Νικολάου 2.000 δρχ. στη μνήμη Κων. Ντινιλέξη.

ΟΙ ΑΡΧΕΣ ΑΠΑΝΤΟΥΝ

Η Νομαρχία Ιωναννίνων απήγγειλε στο με αριθμό 827)87 έγγραφο της Ένωσης Ζαγορισίων:

Απαντώντας στο παραπάνω σχετικό έγγραφο σας, σας γνωρίζουμε ότι οι προτάσεις σας λήφθηκαν υπόψη στην κατάρτιση του Περιφερειακού Προγράμματος ΔΕ 1988 του Νομού μας και συνεκτιμήθηκαν με τις γενικότερες ανάγκες του Νομού στα πλαίσια των οικονομικών δυνατότητων.

Κατ'εξοχή σας παραθέτουμε πίνακα των έργων που αφορούν την περιοχή σας για την καλύτερη ενημέρωσή σας.

1. Κατασκευή τμήματος 45ης επαρχ. οδού Μακρινού — Ελατοχωρίου 45.000.000 δρχ.

2. Ασφαλτοστρωση τμήματος επαρχ. οδού από Σκαμνέλι προς Γυφτόκαμπο και συντήρηση δρόμου από Γυφτόκαμπο μέχρι Βρυσχώρι — Λάιστα 18.000.000 δρχ.

3. Βελτίωση οδού Γέφυρα Μπαλινόμας — Γρεβενή, Φλαμπουράρι — Βοδούσα 38.000.000 δρχ.

4. Βελτίωση βατότητας 45ης επαρχ. οδού Νεγάδων — Φραγκόδων — Λεπτοκαρύς — Δόλιανης — Μακρινού 7.000.000 δρχ.

Επίσης διατέθηκαν ορισμένα ποσά για εξόφληση παλαιών εργασιών στην περιοχή.

Πέραν των ανωτέρω έργων θα εκτελεσθούν στο οδικό δίκτυο της περιοχής και εργασίες στα πλαίσια των γενικών εργασιών συντηρήσεως που θα συσταθούν στο Νομό μας.

Ο Προϊστάμενος Γραμματείας ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΑΝΤΩΝΑΚΗΣ Δ)κός ΔΕ 6 με Α6 Ο Προϊστ. Γραφείου Μελετών ΧΡ. ΠΑΤΣΙΟΥΡΑΣ Πολ. Μηχ. ΔΕ με Α6

Επί της προτάσεως που υπέβαλε η Ένωσις στο Υπουργείο ΠΕΧΩΔΕ, για την τροποποίηση των σχετικών διατάξεων του ισχύοντος Προεδρικού Διατάγματος «Περί Παραδοσιακών Οικισμών των Ζαγοροχωρίων μας», τούτο απάντησε δια του υπ' αριθ. 1089 81898 εγγράφου του «ότι η διεύθυνσή της έχει Εεκινήσει μελέτη, για την τροποποίηση του από 1—11—1979 Π.Δ. που αφορά την περιοχή Ζαγορίου, έτσι που να ανταποκριθεί στις πραγματικές ανάγκες των Οικισμών της περιοχής, όσον αφορά την παρουσία τους».

ΕΙΣΦΟΡΕΣ

ΑΣΠΡΑΓΕΛΟΙ: Για ενίσχυση του συλλόγου μας πρόσφεραν ο Νίκος Κανούρας 10.000 δρχ. στη μνήμη της αδελφής του Κλειώς Παπαναστασίου.

Η Λευκοθέα και Ουρανία Μήκη 3.000 στη μνήμη του υιού Χάρη και του συζύγου Κώστα.

Ο Κώστας Σίμος, ο Βαγγέλης Ζορμπάς, ο Φοράκης Αθανασίου και η Γιούλη Τσακούμη — Τσαπαρη από 1.000 δρχ.

Το Δ.Σ. του συλλόγου ευχαρίστησε.

Η υαταγωγή του Μ. Δουαίνου

Κύριε Διευθυντά,

Στο τελευταίο φύλλο στο «Ζαγόρι μας» ο κ. Απόστολος Γκαρόνης κάνει λόγο για τον Μ. Δουκάκη, αναφέρει δε και εκπομπές σχετικές με την καταγωγή του. Επειδή πολλές φορές λέγονται, γράφονται ή εμφανίζονται ανακριβείς, είμαι υποχρεωμένος να γνωρίσω τα ακόλουθα:

1) Ο Δουκάκης κατάγεται από τη Μ. Ασία.

2) Η συγγένειά του με το Βρυσχώρι δεν είναι μητρική, αλλά εξ επιγαμίας.

3) Η πεθερά του ή η γιαγιά του ήταν απ' το Σκαμνέλι και παντρεύτηκε στο Βρυσχώρι.

4) Στο Σκαμνέλι ήταν τέσσαρες αδελφές, η πρώτη η Στέλαινα όπως τη λέγανε παντρεύτηκε τον Αστέριο Στέλη, η δεύτερη τον Μπούκη στο Βρυσχώρι, η τρίτη το Φινογλου στη Δόλιανη και η τετάρτη το Λίνο στο Σκαμνέλι.

5) Ο Μπούκης ταξιδεύτηκε στην Αμερική, αλληλογραφούσε δε η γυναίκα του ως τα τελευταία χρόνια, μέσω του πατέρα μου, η Στέλαινα η αδελφή της δεν ήξερε γράμματα και της έστελνε συχνά χρήματα και δώρα στον πατέρα μου.

6) Κατ' ακολουθία η Δουκάκης είναι γαμπρός και όχι γιός. Ίσως απ' τη μητέρα του.

Ευχαριστώ Ο. ΦΡΑΓΚΟΥΛΗΣ

ΕΝΑ ΠΡΟΙΚΟΣΥΜΦΩΝΟ — ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΟ

Από τη σελίδα 86

χουν σχεδόν έλκοι οι χωριανοί και υπογράφουν. Ακόμη αξιομελέτης είναι το θέμα του είδους της ενδυμασίας, η προέλευση των αγαθών και ενδυμάτων, και γενικά όλων των στοιχείων που οι πολυχρόνια ταξιδιάρηδες έφεραν στα μεμακρυσμένα χωριά τους από ξένες χώρες και άγνωστους λαούς, και την επιδραση των στοιχείων αυτών στη διαμόρφωση του πολιτισμού γενικότερα της περιοχής, ακόμη αξιομελέτης είναι η θαυμάσια θρησκευτικότητα που διέκρινε την εποχή εκείνη, αποφασιστικό στοιχείο στη διατήρηση της Εθνικής Συνειδήσεως των υποδοχών. Είναι χαρακτηριστικό ότι στα προικοσυμφωνά μας, η αρχή γίνεται με την θέση της συμφωνίας υπό την προστασία και την επίβλεψη του Θεού. Μετά το σχεδιασμά του σημείου του Σταυρού το συμφωνητικό γίνεται εν ονόματι του Κυρίου Ημών Ιησού Χριστού τούτον εις Κανά Γαλιλαίας τον γάμον ευλογήσαντος και εις το τέλος γίνεται η επίκλησις της προστασίας του προστάτου Αγίου του γάμου και των προικοσυμφωνών του Αγίου Προκοπίου τον Πλουσιόδωρον αποκαλεί και παρακαλεί να δώσει ειρήνην αυτά και αυτή, ομόνοταν καλλιεργήσαν. Ακόμη τα μέρη και οι χώρες που ταξιδευόταν οι Ζαγοριανοί και έφεραν τα μεταξωτά ματσάκια Βιέννης ή τα φουστάνια Νυγρίτας κλπ. Δεν μπορεί να εξαντληθεί το θέμα αυτό ούτε σε τόσο μικτό χρόνο, ούτε σε τόσο μικρό χώρο, και δε νομίζω, πως παρόλον ότι δεν διεκδικώ με τις γραμμές αυτές ολοκληρωμένη ορθότητα απόψεων, εν ποίοις αρκετές νέες δίδονται για συστηματικότερη μελέτη του θέματος.

Κοινωνικά

ΑΡΡΑΒΩΝΕΣ

ΛΕΠΤΟΚΑΡΥΑ: Η Αρετή Παπαϊωάννου και ο Αχιλλέας Κυρίτης έδωσαν αρμοιβαία υπόσχεση γάμου.

Στο ταιριαστό ζευγάρι ευχόμαστε καλά στέφανα.

Φ. Γ.

ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ

— Ο Γρηγόρης Βασιδής και η Έφη Παλιάτσου έγιναν γονείς χαριτωμένου κοριτσιού.

Ευχόμαστε να τους ζήσει.

Εκπ. Σύλλογος Βίτας

ΚΟΥΚΟΥΛΙ: Ο Γεώργιος Κ. Τσουμάνης και η Ανδρομάχη Τσουμάνη — Δούβαλη απέκτησαν το πρώτο τους κοριτσάκι.

Να τους ζήσει.

Αδελφότης Κουκουλιωτών
ΑΧ. ΛΕΝΗΣ

ΑΡΙΣΤΗ: Το Ζωήτικο απλώνει τα κλαριά του. Στον Πειραιά, το ζεύγος Σπύρος Πετράκης και Χρυσάνθη, η γυναίκα του, κόρη των συγχωριανών μας Αλέκου και Τούλας Ζώη, έφεραν στον κόσμο χαριτωμένο αγοράκι.

Εξάλλου, στην Αθήνα, το ζεύγος Παναγιώτης και Άννα Ζώη, τους ζήλεψαν κι έφεραν κι αυτοί στον κόσμο μια όμορφη κορούλα.

Στους ευτυχείς γονείς, τους παππούδες και γιαγιάδες ευχόμαστε να είναι καλόμοιρα και να τους ζήσουν για να τα καμαρώνουν.

«Ένωση Αρίστης — Βίκου»

ΒΑΠΤΙΣΕΙΣ

ΑΣΠΡΑΓΓΕΛΟΙ: Στον Άγιο Νικόλαο Ιωαννίνων έγινε η βάπτισμα του χαριτωμένου αγοριού του Βασίλη και της Βούλας Γκάνου και το όνομα αυτού Ηρακλής. Νουνός ο Μιχάλης Γκίτσας.

Θερμές ευχές για το νεοφώτιστο.

ΚΗΠΟΙ: Ο Απόστολος και η Αλεξάνδρα Τσιρώνη βάπτισαν το κοριτσάκι τους.

Η νουνά Μαίρη Ντισπούλου — Κόνδουρου της χάρισε το όνομα Ελένη.

Τους γονείς και ιδιαίτερα τον παπού Λύσανδρο, πόχει στο σπίτι τρεις Ελένες ευχόμεθα να τους ζήσει.

ΘΑΝΑΤΟΙ

ΔΙΛΟΦΟ: Πέθανε στα Γιάννινα και κηδεύτηκε στο χωριό μας ο Θωμάς Μηλιάτης.

Τα αδέρφια του και τους συγγενείς του συλλυπούμεθα θερμά.

ΒΙΤΣΑ: Πέθανε και κηδεύτηκε στο χωριό μας η σεβαστή γερόντισσα Ευλαμπία Ν. Νικολαΐδη. Μία από τις τε-

λευταίες Βιταινές που γεννήθηκαν τον προηγούμενο αιώνα.

Ας είναι ελαφρό το χώμα που την σκεπάζει.

Εκπ. Σύλλογος Βίτας

ΑΡΙΣΤΗ: Πέθανε στην Αθήνα στις 4)5)88 και κηδεύτηκε στο νεκροταφείο της Ν. Φιλαδέλφειας (Κόκκινος Μύλος) ο συγχωριανός μας Κώστας Γ. Φωτεινός. Η Αριστηνή παροικία Αττικής και πλήθος συγγενών και φίλων τον ξεπροβόδισαν στο μεγάλο ταξίδι. Στη σύζυγό του Αναστασία και τα αδέρφια του εκφράζουμε τα θερμά συλλυπητήριά μας.

«Ένωση Αρίστης — Βίκου»

ΔΩΡΕΑΙ ΤΤΤΤΤ ΕΥΧΕΙΣ ΜΗΝ ΜΗΝ

● Για ενίσχυση των σκοπών της εφημερίδας:

● Ο κ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ Δ. ΤΣΟΥΜΑΝΗΣ πρόσφερε 5.000 δρχ. στη μνήμη του πατέρα του ΔΗΜΗΤΡΗ.

● Οι κ.κ. ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ και ΕΛΕΝΗ ΓΚΡΙΝΑΤΣΙΟΥ πρόσφεραν 3.000 δρχ. στη μνήμη της θείας τους ΜΑΡΙΑΝΘΗΣ ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΙΔΗ.

● Η οικογένεια ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ ΔΟΥΒΛΗ πρόσφερε 2.000 στη μνήμη του ΣΤΕΡΓΙΟΥ ΔΟΥΒΛΗ.

● Η Σ.Ε. τους ευχαριστεί

ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΥΠΕΥΘΥΝΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΟΡΕΙΝΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ

Κατά την επίσκεψή του στο Ζαγόρι, για την ανάπτυξη της Πίνδου, ο καθηγητής Χωροταξίας του Πανεπιστημίου Γκρενόμπλ της Γαλλίας, υπεύθυνος της Πανευρωπαϊκής Επιτροπής, για την ανάπτυξη των ορεινών περιοχών, κ. Ζαν Ερβίν, διέπιστώσε ότι η ικανοτερήση του δρόμου από Πρεβεσνίτη προς Βοβούσα και η ένωσή της με τη Δυτική Μακεδονία αποτελεί σοβαρό και αδικαιολόγητο εμπόδιο στην πρόοδο της περιοχής.

Η Βοβούσα συγκεκριμένα, διέπιστωση, ότι προσφέρεται για την τουριστική ανάπτυξη, τόσο για θερινό όσο και χειμερινό τουρισμό. Θεωρεί τον Αώο, ιδανικό για αγωνίσματα κανό και ιστιοπλοΐα και ότι σε περίπτωση πραγματοποίησης των Ολυμπιακών αγώνων το 1996, ανταποκρίνεται απόλυτα στις προϋποθέσεις διεξαγωγής του αγωνίσματος.

ΜΕΙΩΣΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΡΕΑΤΟΣ

Κύριε Διευθυντά,

Σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία η συρρίκνωση της παραγωγής ζωικών προϊόντων συνεχίζεται, με αποτέλεσμα τη μείωση του εισοδήματος των κτηνοτρόφων αλλά και του εθνικού εισοδήματος. Η συναλλαγματική δαπάνη κάθε χρόνο αυξάνεται ώστε μέσα στα τελευταία πέντε χρόνια οι εισαγωγές κτηνοτροφικών προϊόντων (σε τρέχουσες τιμές) από 25.500 εκατ. δραχμές να φθάσουν στις 133.500.

Από τα παραπάνω διαπιστώνεται ότι συνεχίζεται η έλλειψη μέτρων που θα κινούσε το ενδιαφέρον των κτηνοτρόφων για την αύξηση του κτηνοτροφικού κεφαλαίου.

Αν και είναι χιλιοειπωμένα αναφέρω μερικά:

α) Η χρηματοδότηση του κλάδου υπήρξε ανεπαρκής και ο τόκος βαρύς.

β) Οι κτηνοτροφές δυσανάλογα ακριβές με τις τιμές του εξωτερικού.

γ) Ασύμαντη η χρηματοδότηση για βασικά έργα υποδομής (δρόμοι κλπ.).

δ) Δεν υπάρχει μακροπρόθεσμη δανειοδότηση με επιχορήγηση, για έργα εγκατάστασης και στοιχειώδους διαβίωσης. Οι κτηνοτρόφοι εξακολουθούν να διαβιώνουν σχεδόν σε πρωτόγονη κατάσταση και είναι φυσικών οι νέοι να μην συνεχίζουν το οικογενειακό τους επάγγελμα, πολύ περισσότερο να ασχοληθούν για πρώτη φορά.

ε) Η κατά κάποιους καθήλωση των τιμών με αγορανομικές διατάξεις που τις περισσότερες φορές είναι κάτω του κόστους εκτροφής και,

στ) Για να μην αυξηθεί ο τιμάρθμος, δεν διατηρήθηκαν οι δασμοί, στα βόεια «δύω κρέατα, παρ' ότι είχε εξασφαλιστεί έγκριση της ΕΟΚ, με αποτέλεσμα οι τιμές διάθεσης των προϊόντων να είναι ζημιωτικές.

Σας παρακαλούμε γράψτε κάτι και για τους κτηνοτρόφους. Κ. Β.

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ

ΕΛΑΦΟΤΟΠΟΣ: Για τη στέγη του Αγίου Αθανασίου πρόσφεραν:

— Απόστολος Αθ. Κρεμμύδας στη μνήμη του πατρός του Αθανασίου 5.000 δρχ.

— Χρυσούλα Χαρίκ. Λίγκα, στη μνήμη της κόρης της Βασιλικής 5.000 δρχ.

— Καλυψώ Χρόνη — Καραϊσκού 3.000 δρχ.

— Βασιλική Παπαδημητρίου — Λίγκα 1.000 δρχ.

— Αλκιβιάδης Μιχ. Ντιναλέξης 1.000 δρχ.

Η εκκλ. Επιτροπή Ελαφοτόπου και οι κάτοικοι τους ευχαριστούν.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΕΣ ΤΗΣ ΙΘΗΝΑΣ

Οι συμπατριώτες στο Ριζάριο Ίδρυμα της Αθήνας δέχθηκαν ευχάριστα να βοηθήσουν το έργο μας.

Είσι οι αναγνώστες που ζουν στην Αθήνα μπορούν να καταθέτουν την εισφορά τους στα γραφεία του Ιδρύματος (δός Βασιλ. Σοφίας 24).

ΤΙΜΗΤΙΚΗ
ΣΤΗΛΗ
ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΩΝ

10.000

Σταμίδου - Μπίλιου Ελένη
5.000

Βατζιά - Ανθοπούλου Ελένη
Στεφάνου Βασίλειο
3.000

Καρατζάς Μιχαήλ
2.000

Κράλιος Κων(νος)
Μανδαιάς Κων(νος)
Οικονόμου Κ. Μάνος
Πανταζής Δημ. Κων(νος)
Πάσχος Δημήτριος
Πριμηκύρης Αριστ. Κων(νος)
Σιαμπέγκας Χρ. Θωμάς
Σιούρης Θεοφάνης
Σκούρη - Παπαδάκη Ελένη
Χρόνη Φ. Φαναρέτη
1.500

Βαλάνος Ροδότος
Ζησιάδης Χρ. Κων(νος)
αιδ. Παπασιτάδης Κων(νος)

ΖΑΓΟΡΙΣΙΟΙ ΕΥΕΡΓΕΤΕΣ

ΔΙΚΟΡΦΟ: Δύο σύγχρονα ευεργέτες προστέθηκαν στις εκατοντάδες Ζαγορίσιους ευεργέτες. Το όνομά τους θα μνημονεύεται για πάντα στη δόμηση των Ζαγορίσιων.

Ο συγχωριανός Γεώργιος Ι. Δούκας δωρίζει, σε Δικορφόρο, σε ορφανή κοπέλα 10-30 χρόνων με τα λιγότερα περιουσιακά στοιχεία, ένα δωμάτιο στην Αθήνα δύο δωμάτων. Η ενοίκια θα γίνει από την Εκκλησιαστική Επιτροπή Δικορφοί μετά από σύμφωνη γνώμη του εκτελεστικού της διαθήκης δικηγόρου Αθηνών.

Αρήνε, επίσης το 115 από την υλοποίηση των ομοιών μερολητών που βοήθησαν μετά τον θάνατόν του στην Εκκλησιαστική Επιτροπή του χωριού που θα διατίθενται σε φιλανθρωπικούς σκοπούς ή κοινοτικές ανάγκες. Υπολογίζεται ότι το 115 στήριξε το ένα εκατομμύριο και οι τόκοι τις 190.000 δραχμές το χρόνο. Αιώνια του η Μνήμη.

Η συγχωριανή Αφροδίτη Βαγια δώρησε στην κοινότητα το σπίτι της στο χωριό μας.